

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 92

**Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ile
102 Milletvekilinin Maden Kanunu ile Bazı
Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair
Kanun Teklifi (2/1959) ve Sanayi, Ticaret,
Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Komisyonu Raporu**

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **2/1959 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Katılma Yazıları	6
- Genel Gerekçesi	7
- Madde Gerekçeleri.....	8

- **Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Komisyonu Raporu**

- **Muhalefet Şerhleri**

- **Teklif Metni.....**

- **Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Komisyonunun Kabul Ettiği Metin**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Ahmet Çolakoğlu</i> Zonguldak	<i>Ali Özkaya</i> Afyonkarahisar	<i>Oğuzhan Kaya</i> Çorum
<i>İsmail Ok</i> Balıkesir	<i>İbrahim Ethem Taş</i> Antalya	<i>Şahin Tin</i> Denizli
<i>Mustafa Demir</i> İstanbul	<i>Rümeysa Kadak</i> İstanbul	<i>Ali Kıratlı</i> Mersin
<i>Cevahir Uzokurt</i> Niğde	<i>Havva Sibel Söylemez</i> Mersin	<i>Kaan Koç</i> Ardahan
<i>Ercan Öztürk</i> Düzce	<i>Mustafa Oğuz</i> Burdur	<i>Ali Temür</i> Giresun
<i>Mustafa Arslan</i> Tokat	<i>İbrahim Yurdumuseven</i> Afyonkarahisar	<i>Ferhat Nasıroğlu</i> Batman
<i>Mehmet Baykan</i> Konya	<i>Mervan Gül</i> Siirt	<i>Şamil Ayrım</i> İstanbul
<i>İsmail Erdem</i> İstanbul	<i>Ersan Aksu</i> Samsun	<i>Fatma Serap Ekmekci</i> Kastamonu
<i>Ruken Kilerci</i> Ağrı	<i>Orhan Ateş</i> Bayburt	<i>Celalettin Köse</i> Gümüşhane
<i>Durmuş Ali Keskinlik</i> Karabük	<i>Cem Şahin</i> Karabük	<i>Lütfiye Selva Çam</i> Ankara
<i>Adem Yıldırım</i> İstanbul	<i>Çiğdem Koncağöl</i> Tekirdağ	<i>Kemal Karahan</i> Hatay
<i>Murat Baybatur</i> Manisa	<i>Adem Yeşildal</i> Hatay	<i>Feyzi Berdibek</i> Bingöl
<i>Yusuf Ziya Aldatmaz</i> Bartın	<i>Hikmet Başak</i> Şanlıurfa	<i>Adem Çalkın</i> Kars
<i>Tuğba Işık Ercan</i> İstanbul	<i>Atay Uslu</i> Antalya	<i>Mestan Özcan</i> Tekirdağ
<i>Süleyman Karaman</i> Erzincan	<i>Muhammet Müfit Aydın</i> Bursa	<i>Orhan Yegin</i> Ankara

Mehmet Galip Ensarioğlu
Diyarbakır

İrfan Çelikaslan
Gaziantep

Ümmügülşen Öztürk
İstanbul

Ayhan Salman
Bursa

Mehmet Emin Öz
Erzurum

Zeki Korkutata
Bingöl

Abdulkadir Emin Önen
Şanlıurfa

Lütfi Bayraktar
Sakarya

Yaşar Kırkpınar
İzmir

Veysel Tipioğlu
Kocaeli

Derya Ayaydın
İstanbul

Fatma Aksal
Edirne

Mustafa Yavuz
Bursa

Derya Bakbak
Gaziantep

Cüneyt Yüksel
İstanbul

Radiye Sezer Katurcioğlu
Kocaeli

Mehmet Sait Yaz
Diyarbakır

Mehmet Eyup Özkeçeci
Gaziantep

İbrahim Eyyüpoğlu
Şanlıurfa

Abdürrahim Dusak
Şanlıurfa

Fatma Öncü
Erzurum

Erol Keleş
Elazığ

Jülide Sarıeroğlu
Ankara

Yücel Arzen Hacıoğulları
İstanbul

Büşra Paker
İstanbul

Nilhan Ayan
İstanbul

Süleyman Şahan
Yozgat

Mehmet Ali Çelebi
İzmir

İsmail Çağlar Bayırcı
Kütahya

Osman Zabun
Isparta

İsmail Güneş
Uşak

Ahmet Kılıç
Bursa

Ejder Açıkkapı
Elazığ

Rukiye Toy
Sivas

Abdurrahim Fırat
Erzurum

Mustafa Hakan Özer
Konya

Mesut Bozatlı
Gaziantep

Emel Gözükkara Durmaz
Bursa

Yüksel Coşkunyürek
Bolu

Selami Altınok
Erzurum

Sadettin Hülagü
Kocaeli

Resul Kurt
Adıyaman

Kemal Çelik
Antalya

Mehmet Demir
Kütahya

Adil Biçer
Kütahya

Mehmet Uğur Gökgöz
Isparta

Hasan Arslan
Afyonkarahisar

Harun Mertoğlu
Rize

Şebnem Bursalı
İzmir

Sayın Bayar Özsoy
Kayseri

Kadem Mete
Muğla

Yakup Otgöz
Muğla

Hakan Aksu
Sivas

Ömer Özmen
Aydın

Yahya Çelik
İstanbul

Süleyman Özgün
Nevşehir

Seda Sarıbaş
Aydın

Şengül Karslı
İstanbul

KATILMA YAZILARI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/1959 esas numaralı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinde imzamın bulunmasını talep ediyorum.

Gereğini arz ederim.

29.01.2024

Faruk AYTEK

Adana

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 29/01/2024 tarihinde sunulan 2/1959 Esas Numaralı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

31/01/2024

Sena Nur Çelik Kanat

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1959)	
ESAS	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu
TALİ	Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ülkemizin milli maden ve enerji politikaları kapsamında yürütülen faaliyetleri, bölgesel ve küresel ölçekte Türkiye Yüzyılı Vizyonu hedeflerine ulaşılması bakımından oldukça önem arz etmektedir. Bu politikalar çerçevesinde enerji arz güvenliğinin sağlanması, enerjinin yerleştirilmesi ve öngörülebilir bir enerji piyasasının oluşturulması amaçlanarak ülkemizin enerji alanındaki hedeflerini kararlılıkla gerçekleştirmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda Teklif ile enerji sektöründe uygulanan mevzuatta günün ve piyasa koşullarının değişmesi, yeni teknolojilerin hayata girmesi ve ilgili mevzuatın daha etkin ve verimli uygulanabilmesi amacıyla bazı kanunlarda değişiklik yapılması öngörülmektedir.

Bu kapsamda getirilen düzenlemeyle; 3213 sayılı Maden Kanunu kapsamında uygulanan UMREK raporlama sisteminin günün ve piyasanın değişen şartlarına göre yeniden belirlenerek söz konusu sistemin sadece IV. Grup maden işletme ruhsatları için zorunlu olarak uygulanması ve diğer grup madenler için gönüllülük esasına göre raporlama yapılması hedeflenmektedir. Ayrıca UMREK koduna göre rapor hazırlama şartı aranmaksızın MTA Genel Müdürlüğünün buluculuk hakkı kazanması amaçlanmaktadır.

Yine Teklif ile, içme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar, sulak alanlar ve Kıyı Kanunu kapsamındaki kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere belirlenen alanlarda YEKA ilan edilerek yenilenebilir enerji kaynağına dayalı tesislerin kurulmasına imkân sağlanmaktadır. Ayrıca 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa göre hidrolik kaynaklara dayalı önlisans veya üretim lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından yenilenebilir enerji kaynağına dayalı birden çok kaynaklı üretim tesisi ve söz konusu alanlarda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne veya sulama birliklerine ait tarımsal sulama amaçlı tesislerin elektrik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün izniyle sulama birlikleri tarafından yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisi kurulabilmesi amaçlanmaktadır.

Teklif ile; doğal gazın sıvılaştırılması faaliyetinin depolama faaliyetinden ayrıştırılarak bağımsız bir piyasa faaliyeti olarak tanımlanması amaçlanmaktadır. Böylelikle son dönemde yaşanan enerji krizleri nedeniyle başta AB ülkeleri olmak üzere ülkemiz üzerinden gerek boru hatlarıyla gerekse LNG olarak yoğun bir şekilde artan ihracat talepleri bakımından hem yerli üretim doğal gazımızın hem de farklı kaynaklardan ülkemize ithal edilen/edilecek doğal gazların ülkemizde sıvılaştırılarak dünya piyasalarına LNG olarak pazarlanabilmesinin ayrı bir piyasa faaliyeti olarak sağlanması hedeflenmektedir.

Yine Teklif ile, ülkemizin doğal gazda ticaret merkezi olma hedefleri çerçevesinde yüzen LNG terminallerine ilişkin EPDK tarafından depolama tesislerinden farklı istisnai düzenlemeler yapılabilmesine imkân tanınması, mevcut depolama tesislerinin kapasitelerinin daha etkin ve verimli kullanılabilmesi amacıyla sisteme girişe ilişkin hükümlerden muaf tutulması ayrıca bir tüzel kişiye her ülke için ayrı ayrı ihracat lisansı verilmekteyken birden fazla ülke için tek ihracat lisansı verilmesi uygulamasına geçilmesi amaçlanmaktadır.

Diğer yandan Teklif ile, YEKA yarışma şartlarının günün koşullarına bağlı olarak yatırımları geciktiren unsurlardan arındırılmasına imkan tanınması, yarışma yönteminin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından ilgili yarışma şartnamesinde belirlenmesi, yine ayrıştırılabilecek diğer unsurların da yarışma bazında belirlenmesine yönelik düzenlemeler yapılmaktadır.

Teklif ile, lisanslı elektrik üretim faaliyetine geçecek tesisler tarafından ödenecek katkı bedeli arttırılarak YEK Destekleme Mekanizmasına ilave gelir sağlanması ve YEK Destekleme Mekanizmasına dahil olan diğer lisanslı santrallere uygulanan fiyatlarla aynı fiyatların elektrik alım tarifi olarak

uygulanarak elektrik piyasası ile uyumlu politika izlenmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca lisanslı üretim faaliyetine geçmek amacıyla yapılacak başvurular için uygulanacak lisans alma bedeli, lisans süresi ve lisanslı üretim faaliyetine geçilmesine ilişkin diğer hususların EPDK tarafından, lisanssız elektrik üretim faaliyetine devam edecek tesislerde üretilecek elektrik enerjisi için uygulanacak fiyat ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasların ise Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Teklif ile, enerji verimliliği desteklerinden faydalanmak isteyenler için emisyon ve spesifik enerji tüketimini azaltma kriterinin getirilmesi, enerji verimliliği destek bedellerinin günün koşullarına göre uyarlanması, ayrıca aydınlatma, fan, pompa, elektrik motoru gibi ekipman bazlı projelerin yerine proses ve tesis bazlı projeler de kapsama alınarak tasarruf potansiyeli yüksek teknolojik, yenilikçi ve dijitalleşmeye katkı sağlayan yatırımların da destekten yararlanması amaçlanmaktadır.

Ayrıca ülkemizin büyük ölçüde deprem kuşağı üzerinde yer alması nedeniyle olağanüstü hâl kararı veya genel hayata etkililik kararı alınan yerlerde geçici süreli bağlantı talepleri için elektrik enerjisinin kullanıcılara kesintisiz bir şekilde ulaştırılması amacıyla EPDK'ya yetki verilmektedir.

Teklif ile enerji nakil hatlarına ilişkin bedel tespiti tescil ve kamulaştırmasız el atma nedeniyle tazminat davalarında, irtifak alanının belirlenmesine ilişkin teknik kriterler tereddüte yer bırakmayacak şekilde açıklığa kavuşturulmaktadır.

Teklif ile 6446 sayılı Kanun kapsamında üretim lisansı, önlisans ya da lisans başvurusu sahibi tüzel kişilerden, yatırım maliyetlerinde pandemi ve savaşa bağlı artışlar, ekonomik ve teknik zorluklar veya tedarik süreçleri nedeniyle yatırımları gerçekleştiremeyecek olanlara talep etmeleri halinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna başvurarak ilgili lisansları, önlisansları veya önlisans/lisans başvurularını iptal etme hakkı verilerek kurulamayacak tesislere tanınmış olan bağlantı kapasitesi serbest bırakılmış olacaktır. Bu sayede ortaya çıkan kapasite, daha kısa sürede kurulabilecek yeni yatırımlara tahsis edilebilecek olup daha etkin ve hızlı bir şekilde üretime dönüşmesi sağlanacaktır.

Diğer yandan, 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme hükümlerine uygun olarak nükleer madde taşıyan kişinin talebi, nükleer tesis işletenin muvafakati ve Nükleer Düzenleme Kurumunun onay yönündeki kararıyla taşıyıcının sorumlu olabilmesine imkân tanınması amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- 3213 sayılı Maden Kanununun mevcut 24 üncü maddesi tüm maden gruplarındaki işletme ruhsatlarını kapsamaktadır. Maddede, muhtemel rezerv alanlarına ilişkin kaynak ve rezerv raporlamalarının, tüm ruhsat sahalarında Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Komisyonu tarafından yayımlanan UMREK Koduna uygun olarak yani uluslararası standartlarda yapılması gerektiği aksi takdirde raporlanmayan alanların ruhsattan taksir edileceği belirtilmiştir. Kanunun 2 nci maddesinde tanımlı I. Grup, II. Grup, III. Grup ve V. Grupta olan madenler, genellikle yüzeyde veya yüzeye çok yakında bulunan, kimyasal özelliklerinin belirlenmesinin haricinde detaylı arama faaliyetlerine ihtiyaç duyulmayan madenlerdir. Bu yönüyle bu madenlerin aranıp işletilmesine ilişkin yatırımları daha çok küçük veya orta ölçekli şirketler yapmaktadır. Bu kapsamda UMREK Koduna göre rapor hazırlanması I. grup, II. grup, III. grup ve V. grup madenler için teknik olarak gerekli olmadığı gibi yüksek raporlama maliyetleri bu gruplara ilişkin madencilik faaliyetleri olumsuz şekilde etkilemektedir. Halihazırda bu ruhsat gruplarında muhtemel rezerv alanlarına ilişkin raporlamalar yetkilendirilmiş tüzel kişilerin sorumluluğunda Kanunun sair hükümlerine göre yapılmaktadır. Nitekim söz konusu madenlerde muhtemel rezerv alanları, ilgili raporlamalarla görünür hale getirilmezse işletme izni

verilmemekte yahut işletme izin alanı genişletilememekte olup fiili madencilik faaliyetlerine devam edilememektedir. Öte yandan uluslararası uygulamaların tespiti için sair ülke mevzuatı incelendiğinde raporlama standartlarına ilişkin düzenlemelerin büyük oranda gönüllülük ilkesine dayandığı, ilgili şirketlerin de bu kapsamdaki raporları kredibilitelerini artırmak, madencilik faaliyetlerine finansman sağlamak adına yaptıkları; yalnızca Endonezya, Kazakistan ve Kolombiya’da zorunluluğa yönelik düzenlemelere yer verildiği ve uygulamada bu ülkelerde de raporlama yapılamadığı görülmektedir. Bu kapsamda madde ile UMREK koduna göre raporlama zorunluluğunun sadece IV. Grup maden işletme ruhsatları açısından devam etmesi, IV. Grup haricindeki maden grupları açısından bu zorunluluk ve mevcut fıkradaki taksir yaptırımı kaldırılarak UMREK koduna göre raporlamanın gönüllülük esasına dayalı olarak yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 2- MTA Genel Müdürlüğü ülkemizin enerji ve hammadde kaynaklarının tespiti ile maden arz güvenliğini sağlamak amacıyla arama ve araştırma çalışmalarını gerçekleştirmek üzere 1935 yılında kurulmuştur. Milli Enerji ve Maden politikası çerçevesinde; enerji ve hammadde kaynaklarında dışa bağımlılığın azaltılması, madencilik ve yerbilimleri alanında bilimsel gelişmelerin takip edilmesi, başta stratejik ve kritik hammaddeler olmak üzere kendi doğal kaynaklarımızın yönetimi ve planlamasını sağlamak amacıyla etüt ve arama faaliyetleri yürütmektedir. Bu görevleri yerine getirmek üzere yaptığı çalışmalar sonucunda Maden Kanunu’nun 15 inci maddesine göre buluculuk hakkı kazanmaktadır. UMREK Standartlarına uygun olarak yapılan çalışmalar sonucunda Maden Kaynak Tahmini yazabilmek için kaynağın nihai olarak ekonomik makul çıkarım beklenti koşullarını sağlaması gerekir. Aksi halde rapor yazılamamakta ve buluculuk alınamamaktadır. Ayrıca UMREK koduna uygun raporlama zorunluluğu MTA Genel Müdürlüğü çalışmalarında maliyet artışının yanında hammadde kaynaklarının tespiti ve ekonomiye kazandırılmasındaki süreci uzatarak olumsuz etkilemektedir. Bu durum madencilik sektöründeki cari açığın azaltılmasına yönelik ülke hedeflerimizle örtüşmemektedir. Bu nedenle madde ile MTA Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen etüt, jeofizik, sondaj vb. çalışmalar sonucunda varlığı tespit edilen kaynaklar UMREK standartlarına göre ekonomik olarak değerlendirilemediği için MTA Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanacak teknik raporlar ile ekonomiye hızlıca kazandırılması ve böylece MTA Genel Müdürlüğünün sahalardan buluculuk hakkı elde ederek gelecek yıllarda Milli Ekonominin ihtiyacı olan hammadde talebinin karşılanabilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 3- Madde ile UMREK koduna göre raporlama yükümlülüğünün sadece IV. Grup maden işletme ruhsatları açısından devam etmesi, diğer grup maden işletme ruhsatlarında UMREK koduna göre raporlama yapmanın teknik olarak gerekli olmaması ve ciddi bir maliyet gerektirmesi, bu gruplarda halihazırda mümkün ve muhtemel rezerv alanlarına ilişkin raporlamalar yetkilendirilmiş tüzel kişilerin sorumluluğunda Kanunun sair hükümlerine göre yapıldığı da dikkate alınarak “*diğer grup maden işletme ruhsat sahalarında beş yıl*” ibaresinin madde metninden çıkarılması ve uluslararası uygulamalar doğrultusunda IV. Grup haricindeki maden grupları açısından UMREK koduna göre raporlamanın gönüllülük esasına dayalı olarak yapılması amaçlanmaktadır.

Madde 4- Madde ile, içme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar, sulak alanlar ve Kıyı Kanunu kapsamındaki kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere denizler, baraj gölleri, suni göller, tabii göllerde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından YEKA ilan edilerek yenilenebilir enerji kaynağına dayalı tesislerin kurulmasına imkân sağlanması amaçlanmaktadır.

Ayrıca içme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile bu Kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerde 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa göre hidrolik kaynaklara dayalı önlisans veya üretim lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından yenilenebilir enerji kaynağına dayalı birden çok kaynaklı üretim tesisi kurulması

amaçlanmaktadır. Bunun yanında bu alanlarda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne veya sulama birliklerine de tarımsal sulama amaçlı tesislerin elektrik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün izniyle sulama birlikleri tarafından yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisi kurulabilmesine imkan verilmektedir.

Dünya uygulamaları incelendiğinde, özellikle 2018 yılından itibaren su yüzeylerine yüzer GES (Floating PV) kurulumlarının hızlandığı, 2021 yılı itibarıyla 3.800 MW'ye ulaştığı, günümüz itibarıyla ise 6.000 MW civarında kurulum sağlandığı değerlendirilmektedir. Bu madde ile; ülkemizin yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı enerji üretim hedeflerine ulaşabilmesi için su yüzeylerine GES kurulumlarının önünün açılması amaçlanmaktadır.

Madde 5- Doğal gazın sıvılaştırılması faaliyeti depolama faaliyetinden ayrı ve bağımsız bir faaliyettir. Kanunun mevcut halinde Ulusal İletim Sistemi tanımında sıvılaştırma faaliyetinden bahsedilmiş ancak Kanunda ayrı bir piyasa faaliyeti olarak sayılmamıştır. Son dönemde yaşanan enerji krizleri nedeniyle başta AB ülkeleri olmak üzere ülkemiz üzerinden gerek boru hatlarıyla gerekse LNG olarak yoğun bir şekilde ihracat talepleri yapılmaktadır. Mevcut durumda boru hatları vasıtasıyla bazı AB ülkelerine Türkiye üzerinden hâlihazırda doğal gaz ihracatı gerçekleştirilmektedir. Ülkemizin doğal gazda ticaret merkezi olma hedefleri çerçevesinde hem yerli üretim doğal gazımızın hem de farklı kaynaklardan ülkemize ithal edilen/edilecek doğal gazların ülkemizde sıvılaştırılarak dünya piyasalarına LNG olarak pazarlanabilmesi amacıyla Kanuna sıvılaştırma faaliyetine yönelik hükümler eklenmektedir.

Madde 6- Yüzen LNG terminalleri (FSRU) halihazırda “depolama lisansı” kapsamında faaliyet göstermektedir. Depolama tesislerinin kesintisiz hizmet verebilmeleri için sürekli sabit bir konumda işletmede olmaları gerekmektedir. Ancak Yüzen LNG terminallerinin hareketli nitelikte olmaları nedeniyle ihtiyaç halinde başka konumlarda da hizmet vermeleri ve/veya yerlerinden ayrılmaları söz konusu olabileceğinden, aynı yerde hizmet sürekliliği gibi bazı zorunluluklardan istisna tutulmaları gerekebilmektedir. Bu nedenle, arz güvenliği ve sistem esnekliğinin sağlanması açısından önemli bir role sahip olan Yüzen LNG terminallerine (FSRU) ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından depolama tesislerinden farklı istisnai düzenlemeler yapılabilmesine imkân tanınması amaçlanmaktadır.

Diğer yandan, mevcut depolama tesislerinin kapasitelerinin daha etkin ve verimli kullanılabilmesi amacıyla depolama tesislerinden hizmet almak isteyen sistem kullanıcılarının taleplerinin karşılanamaması durumlarında tesislerin kullanım oranları göz önünde bulundurularak Kurul tarafından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının görüşleri alınarak söz konusu tesislerin sisteme erişim ile ilgili hükümlerden muaf tutulabilmesi amaçlanmaktadır. Bu hükümle ayrıca, mevcut tesislerde gerçekleştirilecek kapasite artışlarının ve yeni yapılacak depolama tesislerinin de Kanunun sisteme girişe ilişkin hükümlerinden belirli koşullarla muaf tutulabilmesi hedeflenmektedir. Madde ile, mevcut tesislerdeki kapasite artışları ve yeni depolama yatırımlarının finansmanının teşviki ve arz güvenliğinin temini ile birlikte rekabet ortamının da korunması hedeflenmektedir.

Ayrıca Kanunun mevcut hükümlerine göre ihracat yapılacak her ülke için bir tüzel kişiye ayrı ayrı ihracat lisansları verilmektedir. Mevcut durumda boru hatları vasıtasıyla bazı AB ülkelerine Türkiye üzerinden hâlihazırda doğal gaz ihracatı gerçekleştirilmektedir. Özellikle son dönemlerde yaşanan enerji krizleri nedeniyle artan doğal gaz ihtiyacının karşılanmasına yönelik olarak, Türkiye'nin merkez ülke konumunun sağladığı avantajlar, ithalat ve ihracat alt yapısı ve piyasa düzenlemelerinin gelişmişliği sonucunda ülkemizden çoğu Avrupa Birliği üyesi olan Avrupa ülkelerine yönelik doğal gaz ihracat

taleplerinde artış yaşanmaktadır. Her ülke için ayrı ayrı ihracat lisansı alınması gerekliliğinden dolayı ihracat fırsatlarının hızlı bir şekilde değerlendirilmesi mümkün olamamaktadır. Bu doğrultuda, her bir ülke için ayrı ayrı ihracat lisansı verilmesi uygulamasından vazgeçilmesi ve birden fazla ülke için “tek ihracat lisansı” verilmesi uygulamasına geçilerek, ihracat fırsatlarının zamanında değerlendirilmesi ve piyasaya girişin kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.

Doğal gazın sıvılaştırılması faaliyetinin Kanunun genel kurgusu kapsamında diğer piyasa faaliyetlerinde öngörülen lisanslama koşullarına uygun şekilde gerçekleştirilmesini teminen lisanslama aşamasında teknik ve ekonomik açıdan şirketlerin yetkinliği aranmaktadır. Bu yeterlilik Kanunun amaç maddesinde yer alan mali açıdan güçlülük ve sürdürülebilirlik gibi aynı faaliyeti göstermek isteyen tüm şirketlerde aranan asgari sermaye yeterliliği gibi koşulları kapsamaktadır. Asgari sermaye miktarları ve lisans alma bedelleri gibi ekonomik güç göstergesi olan benzeri hususlar her yıl yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak Kurum tarafından yeniden belirlenmekte ve tüm taraflara eşit koşullarda uygulanmaktadır.

Madde 7- Açık eksiltme yöntemi ile yapılan yarışmalarda oluşan yüksek rekabet ve tekliflerin anlık olarak belirlenmesi sebepleriyle yarışmacılar tarafından piyasa elektrik fiyatının altında fiyatlar teklif edilmektedir. Yarışma sonucu oluşan düşük fiyat ve zaman içerisinde artan maliyetlerin de etkisiyle yarışma şartnamelerinde tanınan süreler sonuna kadar kullanılmakta, yatırımların hayata geçirilmesi gecikmekte ve projeler atıl vaziyette kalmaktadır. Madde ile YEKA yarışmalarında yöntemin ve yarışılabilir diğer unsurların Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından ilgili yarışma şartnamesinde belirlenmesi hedeflenmektedir. Böylece günün değişen koşullarına bağlı olarak yatırımları geciktiren unsurların bertaraf edilmesi ile daha dinamik bir yapı amaçlanmaktadır.

Madde 8- Mevcut madde ile on yıllık süresini tamamlayan lisanssız elektrik üretim faaliyeti gerçekleştiren tesislerin üretim lisansı talep ederek lisanslı üretim faaliyetine geçmesi için sadece lisans süresi boyunca elektrik piyasasında oluşan saatlik piyasa takas fiyatının yüzde on beşi üzerinden YEK Destekleme Mekanizmasına katkı bedeli ödenmesi koşulu bulunmaktadır. Dolayısıyla lisanssız elektrik üretim faaliyeti gerçekleştiren tesisler lisanslı elektrik üretim faaliyetine geçmesi durumunda lisans süresi boyunca ödeyeceği katkı bedeli çıkarıldıktan sonra elektrik piyasasında oluşan saatlik piyasa takas fiyatının yüzde seksen beşi üzerinden gelir elde edecektir. On yıllık işletme süresini tamamlamış ve bu on yıllık süre içerisinde yatırım maliyetinin üzerinde gelir elde etmiş olan tesislerin, mevcut fiyatlara göre YEK Destekleme Mekanizmasına dahil olarak veya YEKA yarışmaları sonucunda üretim lisansı alarak lisanslı üretim faaliyeti gerçekleştiren diğer tesislerin çok üzerinde gelir sağlaması ülkemizin enerji politikaları ve piyasa faaliyetleri ile uyumlu olmayacaktır. Ayrıca mevcut düzenlemede lisanslı üretim faaliyetine geçecek tesislerin lisans süresi boyunca ödeyecekleri katkı bedeli işletme ve kaynak maliyetleri dikkate alınarak tesis tipine göre farklılaştırılmadan tüm tesis tipleri için aynı şekilde düzenlenmiştir. Madde ile on yıllık süresini tamamlayan lisanssız elektrik üretim faaliyeti gerçekleştiren tesislerin lisanslı üretim faaliyetine geçişi için belirlenen katkı bedeli değiştirilerek YEK Destekleme Mekanizması fiyatları ile ilişkilendirilmiştir. Bu sayede on yıllık süresini tamamlayarak lisanslı üretim faaliyetine geçecek üretim tesislerinin, YEK Destekleme Mekanizmasına dahil olarak veya YEKA yarışmaları sonucunda üretim lisansı alarak lisanslı üretim faaliyeti gerçekleştiren diğer tesislerle uyumlu şekilde gelir elde etmesi sağlanmış olacaktır. Ayrıca YEK Destekleme fiyatları, işletme ve kaynak giderleri dikkate alınarak tesis tipine göre belirlendiği için madde ile ödenecek katkı bedelinin YEK Destekleme Mekanizması ile ilişkilendirilmesi sonucunda bu bedel tesis tipine göre farklılaştırılmış olacaktır. Bununla birlikte lisanssız elektrik üretim tesislerinin lisanslı elektrik üretim faaliyetine geçişi için lisans alma bedeli koşulu eklenerek Devlet bütçesine ilave gelir sağlanacaktır.

Madde 9- Binalarda yaşam standardı ve hizmet kalitesinin, endüstriyel işletmelerde ise üretim kalitesi ve miktarının düşüşüne yol açmadan enerji tüketiminin azaltılması şeklinde tanımlanan enerji verimliliği kapsamında yürütülen çalışmalar, dışa bağımlığın azaltılmasında, enerji maliyetlerinin ekonomi üzerindeki yükünün hafifletilmesinde ve çevrenin korunmasında önemli katkılar sağlamaktadır. Enerji arz güvenliğinin güçlendirilmesi ve net sıfır emisyon hedefine ulaşılması perspektifi çerçevesinde, enerji verimliliğini karar alma süreçlerinin tamamında dikkate alınan bir politika bileşeni haline getirmek önem taşımaktadır.

“En ucuz enerji, tasarruf edilen enerji” anlayışıyla enerji tasarruf potansiyelinin ekonomiye kazandırılması, verimsiz ekipmanların verimliliği ile değiştirilmesi, enerji verimliliği bilinç seviyesinin ve teknolojik gelişim seviyesinin yükseltilmesi ve enerji verimliliği uygulamalarının artırılması amacıyla imalat sanayi, bina, hizmet ve tarım sektörlerinin enerji verimliliği yatırımları verimlilik artırıcı proje (VAP) destek programı ile imalat sanayi sektörünün enerji yoğunluğunu azaltan enerji verimliliği yatırımları ise gönüllü anlaşma destek programıyla desteklenmektedir.

Madde ile, enerji verimliliği desteklerinden faydalanmak isteyenler için sektörel kısıtlamanın kaldırılması, emisyon ve spesifik enerji tüketimini azaltma kriteri de tanımlanarak hem enerji verimliliği proje desteklerine hem de enerji ve/veya karbon yoğunluğunu veya spesifik enerji tüketimini azaltan tüzel veya gerçek kişilere verilen desteğe başvuru imkânı getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 10- VAP destek programının başladığı 2009 yılından bugüne kadar 272 imalat sanayi tesisinin 532 projesine 130 milyon TL destek sağlanmıştır. Yatırımların ekonomik ömrünün ortalama 15 yıl olduğu göz önüne alındığında destekler sayesinde kümülatif 787 bin TEP enerji tasarrufu sağlanmıştır. Diğer bir ifadeyle, 1 milyar m³ doğalgaz ithalatı önlenmiştir.

Mevcut durumda 819 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile verimlilik artırıcı projelere bir buçuk milyon TL'ye kadar, gönüllü anlaşma desteklerine ise bir milyon TL'ye kadar destek sağlanmaktadır, bununla birlikte söz konusu teşvik rakamları piyasa koşulları nedeniyle düşük kalmıştır. Bunun sonucu olarak destek programlarına olan ilgide azalma olmuş ve bu durum enerji tasarruf potansiyeli yüksek yatırımların uygulanması noktasında engel teşkil etmeye başlamıştır. Verimlilik artırıcı proje tanımı içerisinde yer alan enerji tasarruf potansiyeli yüksek kojenerasyon yatırımları, prosese yönelik iyileştirme, tasarım, otomasyon ve yenilikçi projeler maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle beşmilyon TL proje bedeli üst limiti kriterini karşılayamadığı için destek programı kapsamında değerlendirilememektedir.

Madde ile destek bedelleri mevcut koşullara göre güncellenmiş ve beşmilyon TL'lik proje bedeli kaldırılarak yardımcı tesislerdeki ekipmanların yanı sıra proses ve tesis bazlı projelerde kapsama alınarak tasarruf potansiyeli yüksek, teknolojik, yenilikçi ve dijitalleşmeye katkı sağlayan yatırımların da destekten yararlanması amaçlanmaktadır. Enerji tasarruf potansiyelinin ülke ekonomisine kazandırılması noktasında yatırımları teşvik etmek adına 2024-2028 döneminde enerji verimliliği yatırımlarına verilecek 500 milyon TL desteğe karşılık olarak toplamda 392.000 TEP enerji tasarrufu ile 14 milyar TL parasal tasarruf sağlanması öngörülmektedir.

Madde 11- Ülkemizin büyük ölçüde deprem kuşağı üzerinde yer aldığı göz önünde bulundurulduğunda, günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası olan elektrik enerjisinin kullanıcılara kesintisiz bir şekilde ulaştırılmasını teminen olağanüstü hal kararı veya genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde geçici süreli bağlantı talepleri için mevcut elektrik dağıtım şebekesinin yeterli olması durumunda, elektrik enerjisi talepleri ile ilgili yapı kullanma izni ve mevzuatta istenen diğer bilgi ve belgelerin aranmaması amaçlanmaktadır.

Deprem, sel gibi felaketlerin ardından en önemli hususun binası yıkılan veya binası kullanılamayacak duruma gelen kişilerin yeni kullanım yerlerine elektrik enerjisi temini olduğu bilinmektedir. Ancak bahse konu felaketlerden sonra ilgili idareler de hizmet veremez duruma gelebilmektedir. Söz konusu madde ile; bu tür felaketlerin ardından enerjinin hemen temin edilmesi, mevzuat kapsamında istenen bilgi ve belgelerin geçici süre ile istenmemesi ancak daha sonra söz konusu yükümlülüklerin tamamlanması amaçlanmaktadır.

Madde 12- Enerji nakil hatlarına ilişkin irtifak alanı hesabında mevzuatta yer almayan manyetik alan ve elektriksel alan gibi etkenler nazara alınarak mevzuata göre belirlenmesi gereken bedelin çok üzerinde bedel/tazminat hesaplanmaktadır. Bu madde ile, ilgili mevzuatında belirlenen teknik kriterlerin uygulanması suretiyle irtifak alanının hesaplanmasında yeknesaklık sağlanması, elektriksel veya manyetik alan gibi başkaca etkilere eklenmek suretiyle fahiş kamulaştırma bedellerinin belirlenmesinin önüne geçilmesi ve kamu kaynaklarının tasarrufu ile yapılacak yatırım miktarlarının artırılması amaçlanmaktadır.

Madde 13- Madde ile 6446 sayılı Kanun kapsamında bağlantı kapasitesi hakkı tanınmış olan ve üretim lisansı, önlisans ya da lisans başvurusu bulunan tüzel kişilerden girdi ve yatırım maliyetlerinde pandemi ve savaşa bağlı oluşan öngörülemeyen artışlar, ekonomik ve teknik zorluklar veya tedarik süreçleri nedeniyle yatırımları gerçekleştiremeyecek olanlara, talep etmeleri halinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna başvurarak ilgili sözleşmeleri, lisansları, önlisansları veya önlisans/lisans başvurularını iptal etme hakkı verilmesi amaçlanmaktadır. Böylece kurulamayacak tesislere tanınmış olan bağlantı kapasitesi serbest bırakılmış olacaktır. Bu sayede ortaya çıkan kapasite, daha kısa sürede kurulabilecek yeni yatırımlara tahsis edilebilecek olup daha etkin ve hızlı bir şekilde üretime dönüşmesi sağlanacaktır.

Madde 14- Nükleer madde taşıyıcısının nükleer alanda üçüncü taraf sorumluluğunu üstlenmek istediği durumlara yönelik 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşmenin 4 üncü maddesinin (e) bendi “*Bir Âkit Taraf millî mevzuatına uygun olarak koyacağı şartlarla ve 10 uncu maddenin (a) fıkrası ile talebedilen şartların yerine getirilmesi halinde nakliyecî, kendi talebi, adı geçen Âkit Tarafın ülkesinde kurulan nükleer tesisi işletenin muvafakati ve salahiyetli resmî makamın kararıyla, işletenin yerine, işbu sözleşme gereğince, mesul kılınabileceğini temin edebilir.*” hükmünü amirdir. Bu hüküm ülkemiz gibi bir nükleer sorumluluk rejimi olan Almanya, Finlandiya, İsveç, Belçika, Slovakya gibi ülkelerin bu alana ilişkin kanun seviyesindeki düzenlemelerinde; taşıyıcının istemi, nükleer tesis işleteninin uygun görmesi ve ilgili kamu kurumunun onaylaması hâlinde taşıyıcının işleten olarak sorumlu tutulabileceği şeklinde açıkça yer almıştır. Madde ile nükleer madde taşıyan kişinin talebi, nükleer tesis işletenin muvafakati ve Nükleer Düzenleme Kurumunun onay yönündeki kararıyla taşıyıcının sorumlu olabileceğine ilişkin bir hüküm ihdas edilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 15- Yürürlük maddesidir.

Madde 16- Yürütme maddesidir.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar,

Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

01/02/2024

Esas No: 2/1959

Karar No: 3

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/1959 esas numaralı, “Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” Komisyonumuzun 01/02/2024 tarihinde yaptığı 3’üncü toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ve 102 milletvekili tarafından 29/01/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça aynı tarihte tali komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen 2/1959 esas numaralı “Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 01/02/2024 tarihinde yaptığı 3’üncü toplantısında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), Nükleer Düzenleme Kurumu, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG), Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü (MTA), Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (ASKİ), Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş., Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD), Türkiye Rüzgar Enerjisi Birliği, Maden Sanayii İşverenleri Sendikası, İstanbul Maden İhracatçıları Birliği, Petrol ve Doğalgaz Platformu Derneği, Elektrik Üreticileri Derneği ve Jeotermal Enerji Derneği temsilcilerinin katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

2. Kanun Teklifinde Öngörülen Düzenlemeler

Teklif ile,

➤ 3213 sayılı Maden Kanunu kapsamında uygulanan UMREK raporlama sisteminin günün ve piyasanın değişen şartlarına göre yeniden belirlenerek, söz konusu sistemin sadece IV. Grup maden işletme ruhsatları için zorunlu olarak uygulanması ve diğer grup madenler için gönüllülük esasına göre raporlama yapılması,

➤ UMREK koduna göre rapor hazırlama şartı aranmaksızın MTA Genel Müdürlüğünün buluculuk hakkı kazanması,

➤ İçme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar, sulak alanlar ve Kıyı Kanunu kapsamındaki kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere belirlenen alanlarda YEKA ilan edilerek yenilenebilir enerji kaynağına dayalı tesislerin kurulmasına imkân sağlanması,

➤ Elektrik Piyasası Kanununa göre hidrolik kaynaklara dayalı önlisans veya üretim lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından yenilenebilir enerji kaynağına dayalı birden çok kaynaklı üretim tesisi ve söz konusu alanlarda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne veya sulama birliklerine ait tarımsal sulama amaçlı tesislerin elektrik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün izniyle sulama birlikleri tarafından yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisi kurulabilmesi,

➤ Doğal gazın sıvılaştırılması faaliyetinin depolama faaliyetinden ayrıştırılarak bağımsız bir piyasa faaliyeti olarak tanımlanması,

➤ Yüzen LNG terminallerine ilişkin EPDK tarafından depolama tesislerinden farklı istisnai düzenlemeler yapılabilmesine imkân tanınması,

➤ Mevcut depolama tesislerinin kapasitelerinin daha etkin ve verimli kullanılabilmesi amacıyla sisteme girişle ilişkin hükümlerden muaf tutulması,

➤ Bir tüzel kişiye her ülke için ayrı ayrı ihracat lisansı verilmekteyken birden fazla ülke için tek ihracat lisansı verilmesi uygulamasına geçilmesi,

➤ YEKA yarışma şartlarının günün koşullarına bağlı olarak yatırımları geciktiren unsurlardan arındırılmasına imkân tanınması, yarışma yönteminin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından ilgili yarışma şartnamesinde belirlenmesi, yarıştırılacak diğer unsurların da yarışma bazında belirlenmesi,

➤ Lisanslı elektrik üretim faaliyetine geçecek tesisler tarafından ödenecek katkı bedeli artırılarak YEK Destekleme Mekanizmasına ilave gelir sağlanması ve YEK Destekleme Mekanizmasına dâhil olan diğer lisanslı santrallere uygulanan fiyatlarla aynı fiyatların elektrik alım tarifesini olarak uygulanması,

➤ Lisanslı üretim faaliyetine geçmek amacıyla yapılacak başvurular için uygulanacak lisans alma bedeli, lisans süresi ve lisanslı üretim faaliyetine geçilmesine ilişkin diğer hususların EPDK tarafından, lisanssız elektrik üretim faaliyetine devam edecek tesislerde üretilecek elektrik enerjisi için uygulanacak fiyat ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasların ise Cumhurbaşkanı tarafından belirlenmesi,

➤ Enerji verimliliği desteklerinden faydalanmak isteyenler için emisyon ve spesifik enerji tüketimini azaltma kriterinin getirilmesi, enerji verimliliği destek bedellerinin günün koşullarına göre uyarlanması, proses ve tesis bazlı projeler de kapsama alınarak tasarruf potansiyeli yüksek teknolojik, yenilikçi ve dijitalleşmeye katkı sağlayan yatırımların da destekten yararlanması,

➤ Olağanüstü hâl kararı veya genel hayata etkililik kararı alınan yerlerde geçici süreli bağlantı talepleri için elektrik enerjisinin kullanıcılara kesintisiz bir şekilde ulaştırılması amacıyla EPDK'ya yetki verilmesi,

➤ Enerji nakil hatlarına ilişkin bedel tespiti tescil ve kamulaştırmamız el atma nedeniyle tazminat davalarında, irtifak alanının belirlenmesine ilişkin teknik kriterlerin açıklığa kavuşturulması,

➤ 6446 sayılı Kanun kapsamında üretim lisansı, önlisans ya da lisans başvurusu sahibi tüzel kişilerden, yatırım maliyetlerinde pandemi ve savaşa bağlı artışlar, ekonomik ve teknik zorluklar veya tedarik süreçleri nedeniyle yatırımları gerçekleştiremeyecek olanlara talep etmeleri halinde EPDK'ya başvurarak ilgili lisansları, önlisansları veya önlisans/lisans başvurularını iptal etme hakkı verilmesi,

➤ 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme hükümlerine uygun olarak nükleer madde taşıyan kişinin talebi, nükleer tesis işletenin muvafakati ve Nükleer Düzenleme Kurumunun onayıyla taşıyıcının da sorumlu olabilmesine imkan tanınması,

şeklinde düzenlemeler öngörülmektedir.

3. Komisyonunda Kanun Teklifi Üzerinde Yapılan Görüşmeler

Kanun Teklifinin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde ilk imza sahibi Zonguldak Milletvekili Ahmet ÇOLAKOĞLU tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Kanun teklifinin, ülkemizin millî maden ve enerji politikalarında yürütülen faaliyetlerin bölgesel ve küresel ölçekte Türkiye Yüzyılı vizyonu hedeflerine ulaşılması bakımından önemli olduğunu,

➤ Teklifin ilk 3 maddesi ile 3213 sayılı Maden Kanunu kapsamında uygulanan UMREK raporlama sisteminin 4'üncü grup madenler haricindeki 1, 2, 3 ve 5'inci grup maden işletme ruhsatları için zorunlu olmaktan çıkarılmasının amaçlandığı,

➤ UMREK'in dünyadaki maden işletmelerinde gönüllülük esasına dayandığı, değişiklikle işletmelerimizin zaman kaybı yaşamadan daha hızlı bir şekilde faaliyetlerine geçmesinin hedeflendiği,

➤ Kanun teklifi ile içme ve kullanma suyu temin edilen alanlar, Kıyı Kanunu kapsamındaki kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere, belirlenen alanlarda YEKA ilan edilerek yenilenebilir enerji kaynağına dayalı tesislerin kurulmasına da imkân sağlamanın hedeflendiği,

➤ Doğal gazın sıvılaştırılması faaliyetinin depolama faaliyetinden ayrılarak bağımsız bir piyasa faaliyeti olarak tanımlanmasının amaçlandığı ve böylece ülkemizin üzerinden gerek boru hattıyla gerekse LNG olarak yoğun bir şekilde artan ihracat talepleri bakımından hem yerli gazın hem de farklı ülkelerden gelen doğal gazın ülkemizden sıvılaştırılarak dünya piyasasına pazarlanabilmesi için ayrı bir piyasa faaliyeti olarak değerlendirilmesinin hedeflendiği,

➤ Yüzen LNG tesislerinin depolama hizmetlerini kesintisiz olarak vermeleri için sabit konumda işletme olmaları gerektiği ancak bu tesislerin hareketli nitelikte olmaları nedeniyle ihtiyaç hâlinde başka konumlarda hizmet vermeleri veya yerlerinden ayrılmasının söz konusu olabilmesi nedeniyle bazı zorunluluklardan istisna tutulmaları gerektiği, bu amaç doğrultusunda yüzen LNG terminallerine ilişkin EPDK tarafından bu tesislere istisnai düzenlemeler yapılabilmesine imkân sağlanacağı,

➤ Teklifte YEKA yarışmalarında yöntemin ve yarıştırılabilecek diğer unsurların Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından ilgili yarışma şartnamesinde belirlenmesini ve böylece değişen koşullarda yatırımı geciktiren unsurların bertaraf edilmesinin hedeflendiği,

➤ Teklifte on yıllık süresini tamamlayan lisanssız elektrik üretim faaliyetini gerçekleştiren tesislerin lisanslı üretim faaliyetine geçişi için belirlenen katkı bedeli değiştirilerek, YEK Destekleme Mekanizması fiyatlarıyla ilişkilendirildiği, düzenlemeyle lisanslı tesisler hâline gelecek bu tesislerin üretim faaliyeti gerçekleştiren diğer tesislerle uyumlu şekilde gelir elde etmesinin sağlanacağı,

➤ Teklifte enerji verimliliği desteklerinden faydalanmak isteyenler için sektörel kısıtlamanın kaldırılması, emisyon, spesifik enerji tüketiminin azaltılması kriteri de tanımlanarak hem enerji verimliliği proje desteklerine hem de enerji veya karbon yoğunluğunu veya spesifik enerji tüketimini azaltan tüzel ve gerçek kişilere verilen desteğe başvuru imkânı getirilmesinin amaçlandığı,

➤ Ülkemizdeki deprem ve doğal afetler sonucu olağanüstü hâl kararı veya genel hayata etkililik kararı alınan yerlerde geçici süreli bağlantı taleplerini karşılamak için, elektrik enerjisinin kullanıcılara kesintisiz bir şekilde ulaşması için EPDK'ya yetki verilmesinin hedeflendiği,

➤ 6446 sayılı Kanun kapsamında üretim lisansı, önlisans veya lisans başvuru sahibi tüzel kişilerden yatırımlarını gerçekleştiremeyecek olanlara, talep etmeleri hâlinde EPDK'ya başvurarak ilgili lisanslarını, önlisanslarını, lisans başvurularını iptal etme hakkı verilerek bu tesislere tanınmış olan bağlantı kapasitesinin serbest bırakılmış olacağı, yeni yatırımcılara bu kapasiteleri tahsis ederek hızlı bir şekilde enerji üretimine geçilmesinin hedeflendiği,

➤ Teklifte verimlilik artırıcı projelere destek bedellerine mevcut güncel koşullara göre yeniden güncelleme yapılmasına verildiği, enerji nakil hatlarındaki kamulaştırma bedellerinin netlik kazanması için enerji nakil hatlarına ilişkin bedel tespiti, tescil ve kamulaştırmaz el atma nedeniyle tazminat davalarında ittifak alanının belirlenmesine ilişkin teknik kriterlerin mevzuatta yer aldığı şekilde uygulanması suretiyle açıklığa kavuşturulmasını amaçlandığı,

➤ Nükleer madde taşıyıcılarının talebi, nükleer tesis işletmelerinin muvafakati ve Nükleer Düzenleme Kurumunun onayıyla, taşıyıcının da sorumlu olabileceğine ilişkin bir hükmün ihdasının amaçlandığı,

belirtilmiştir.

Kanun Teklifi üzerinde milletvekilleri tarafından yapılan açıklamalarda;

➤ Teklifin sektör oyuncularına avantaj ve kolaylık sağlama olarak değerlendirilebilecek düzenlemeler içerdiği,

➤ Teklifte sadece 4'üncü grup madenler için UMREK kodu ile aramaların raporlanmasının istenildiği ancak MTA'nın buluculuk hakkı elde edebilmesi için 4'üncü grup madenler de dâhil bu raporlamadan muaf tutulması öngörülerek MTA'ya bir ayrıcalık tanındığı,

➤ UMREK kodu ile arama yapılmasında 4'üncü grup madenlerde de zorunluluğun kaldırılması gerektiği,

- Belediyelerin de teklifin 4'üncü madde kapsamına alınması ve imar planı yapılmasının zorunlu tutulması gerektiği,
- Teklifin 7'nci maddesinin yenilenebilir enerji yatırımı üretim alımlarında devletin ABD dolarına dönüşü olarak yorumlanmaya açık bir belirsizlik içerdiği,
- Teklifin 8'inci maddesi uyarınca fiyat garantilerinin on yıllık sürenin bitiminde de devam edecek olmasının kamu yararı taşımadığı, yeni kurulacak tesisler için benzer bir destekleme mekanizmasının olmamasının da eşitlik ilkesine aykırı olduğu,
- İptal edilen lisans bedellerinin irat kaydedilmesi gereken teminatlarının iade edilmesinin kamu zararına neden olabileceği,
- Nükleer maddelerin taşınması işine dair sigortalama ve teminat yükümlülüğünün taşımayı yapacak üçüncü tarafa yükletilmesinin sorun olduğu, bu kadar önemli bir yükün taşınmasının üçüncü şahıslara devredilmeyecek kadar önemli bir konu olduğu,
- UMREK'in sektörü, yatırımcıyı, yatırımcılara ve sektöre finansman sağlayan kuruluşları ve bankaları koruduğu, UMREK'i pasifize etmek yerine işleyişini kolaylaştırıp, maliyetlerini düşürerek daha hızlı hizmet vermesinin sağlanması gerektiği,
- UMREK raporuna ilişkin zorunluluğun kaldırılmasının, maden kaynak ve rezervlerinin doğru ve güvenilir olarak tespit edilememesine, yanlış ve yanıltıcı şekilde raporlamaya yol açabileceği,
- Daha önce kanuna güvenerek yatırım yapanların kanun değişiklikleriyle olumsuz etkileneceği, küçük yatırımcıların lisanslı üretime geçebilmesine ilişkin şartların kolaylaştırılması gerektiği,
- Teklifin 2'nci maddesinde yapılan düzenlemeyle MTA'nın buluculuk hakkının uluslararası normlara göre hazırlayacağı rapora göre belgelenmesi uygulamasından vazgeçtiği, amacın MTA'nın elinde bulunan ruhsat sahalarının MAPEG'e devredilerek özel sektöre devredilmesinin önü açıldığı,
- Madenlerin hızlı bir şekilde aranıp şirketlerin kullanımına ve işletmelere sunulmasının makul gelmediği,
- Yerel yönetimlere de GES ya da rüzgâr santrali yapmayla ilgili yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı konusunda yetki verilmesi gerektiği,
- Belediyelerin suları ya da o alandaki arıtma tesislerini işletme açısından kaynağa ihtiyacı olduğu,
- Enerji tesisleri için imar planı zorunluluğunun olmasının planlı ve sürdürülebilir bir enerji üretimini sağlama noktasında hayati bir rol oynadığını, bu planların enerji tesislerinin olumsuz etkilerini önlediğini ve enerji üretimiyle doğal kaynaklarının korunması arasında denge kurmayı amaçladığı,
- Teklifin 7'nci maddesiyle taban fiyat uygulamasının yasal sınırlamaya tabi olmaksızın değiştirilmesinin idareye geniş takdir yetkisi vererek hukuk devleti ve hukukun belirliliği ilkesine aykırı içerik taşıdığı, bu nedenle maddenin teklif metninden çıkarılması gerektiği,
- Kanun teklifinin 14 üncü maddesindeki düzenlemenin esas amacının, Türkiye'deki yeraltı zenginliklerimizin, kaynaklarımızın yer üstüne çıkarılıp ekonomiye ve sanayimize katkısının sağlanması olduğu,
- Teklifin, iş dünyasının ve kurumlarımızın daha hızlı hareket ederek daha ucuz elektrik verilmesini ve ihracatımızın artmasını hedeflediği,
- MTA'nın gerekli gördüğü halde UMREK koduyla tekrar rezerv raporlaması yapabileceği,
- UMREK kodunun değil zorunluluğunun ortadan kaldırıldığı, dolayısıyla maden işletmecisinin finansmana ihtiyacı olması halinde UMREK kodu kapsamında aynı şekilde çalışmalarını yapabileceği,

- GES ilanlarının, alanlarının ve koordinatlarının Bakanlık tarafından belirlendiği, yatırımcı şirketin yatırım yapmak istediği takdirde gerekli izinleri ilgili kurum ve kuruluşlardan alması gerektiği,
- Belediyelerin kendilerinin ihtiyacı olan elektriğe farklı alternatiflerle ulaşabildiği, sadece denize bağımlı olmadıkları,
- Yerel yönetimleri dışarda tutmak gibi bir amaçla hareket edilmediği, yatırım yapacak tarafların kısıtlı tutulmasının bunun yeni bir iş olması ve Bakanlığın bu işi kendi kontrolünde başlatmak istemesi nedenleriyle olduğu,
- Dünyada pandemi ve küresel anlamdaki savaşların birçok ülkede yatırım yapacak şirketleri etkilediği, Türkiye’de de YEKA yarışmaları sonucunda teklif veren bu yatırımcıların değişen şartlarda bu yatırımları yapamadıkları ve bu yatırımların atıl kalmaması için yapılacak yarışmalarda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bu şartnamelerin belirlenmesinde ve yarıştırlılabilecek diğer unsurların ortaya konulmasında yetki verildiği,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından maddelerin görüşülmesine geçilmesi kabul edilmiştir.

2/1959 esas numaralı Kanun Teklifi, aşağıda yer verilen redaksiyonlarla birlikte kabul edilmiştir.

- Teklifin çerçeve 1, 2 ve 3’üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 4’üncü maddesinin çerçeve hükmünde yer alan “altıncı fıkradan” ibaresi “altıncı fıkrasından” şeklinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 5’inci maddesi, aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 6’ncı maddesi ile 4646 sayılı Kanunun 4’üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (d) bendinin (2) numaralı alt bendinin ikinci paragrafına eklenen cümlelerde yer alan “Kararı” ibaresinin “kararı” şeklinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 7’nci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen 5346 sayılı Kanunun 4’üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlelerine, aynı tırnak işareti içinde birlikte yer verilerek suretiyle redaksiyona tabi tutularak kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 8’inci maddesi ile değiştirilmesi öngörülen 5346 sayılı Kanunun 6’ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “bu Kanunun 6 ncı maddesi kapsamında” ibaresi “bu madde kapsamında” şeklinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 9’uncu maddesi ile 5627 sayılı Kanunun 3’üncü maddesinin birinci fıkrasına peş peşe eklenecek (ü) ve (v) bentlerinde yer alan tanımlar, alfabetik sıraya göre kendi aralarında yerleri değiştirilerek ve bu tanımlara aynı tırnak işareti içinde birlikte yer verilerek redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 10’uncu maddesinin çerçeve hükmüne madde numarası ile birlikte yer verilerek ve maddede yer alan “maddesinin birinci fıkrası” ibaresi “maddesi”, işlenecek birinci fıkranın ilk cümlesinde yer alan “usûl” ibaresi “usul”, (a) bendinde yer alan “on beş milyon” ibaresi “onbeşmilyon”, (b) bendinde yer alan “on milyon” ibaresi “onmilyon” ve (ç) bendinde yer alan “işlemlerinde” ibaresi “işlemlerde” şeklinde redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 11 ve 12’nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin çerçeve 13’üncü maddesinin işlenecek hükmünün başlığına “sonlandırma” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve tadil” ibaresi eklenerek redaksiyona tabi tutulmak suretiyle kabul edilmiştir.

- Teklifin çerçeve 14'üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
- Teklifin yürürlük ve yürütmeye ilişkin 15'inci ve 16'ncı maddeleri, aynen kabul edilmiştir.

Teklifin maddeleri üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasını müteakip Teklifin tümü kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi olan üyelere, şerhlerini vermeleri için 05/02/2024 Pazartesi günü saat 12.00'a kadar süre verilmiştir.

Komisyon tarafından verilen yetki doğrultusunda, teklifin tamamı tereddütleri gidermek, anlamı netleştirmek amacıyla terim ve ibareler; kanun dili ve tekniği bakımından gözden geçirilmiş; metinde redaksiyon mahiyetinde ekleme ve değişiklikler yapılmıştır.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklifin Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere, Konya Milletvekili Mustafa Hakan ÖZER, Gaziantep Milletvekili Mehmet Eyup ÖZKEÇECİ ve Zonguldak Milletvekili Ahmet ÇOLAKOĞLU, Teklif ile ilgili özel sözcü olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Mustafa Varank</i>	<i>Şahin Tin</i>	<i>Cevahir Uzku</i>
Bursa	Denizli	Niğde
Üye	Üye	Üye
<i>Faruk AYTEK</i>	<i>Müzeyyen Şevkin</i>	<i>Abdurrahman Başkan</i>
Adana	Adana	Antalya
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Yusuf Ziya Aldatmaz</i>	<i>Türker Ateş</i>	<i>Rıdvan Uz</i>
Bartın	Bolu	Çanakkale
	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Şeref Arpacı</i>	<i>Mehmet Eyup Özkeçeci</i>	<i>Bayram Şenocak</i>
Denizli	Gaziantep	İstanbul
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Celal Fırat</i>	<i>Ednan Arslan</i>	<i>Mustafa Hakan Özer</i>
İstanbul	İzmir	Konya
(Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Talat Dinçer</i>	<i>Arslan Tatar</i>	<i>Abdulkadir Akgül</i>
Mersin	Şırnak	Yozgat
(Muhalefet şerhimiz vardır)		
	Üye	
	<i>Ahmet Çolakoğlu</i>	
	Zonguldak	
	(Bu raporun özel sözcüsü)	

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından 29.01.2024 tarih ve 2/1959 sayı ile “Maden Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” esas komisyon olarak TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonumuza havale edilmiştir.

Söz konusu teklife ilişkin Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Üyeleri olarak değerlendirmemiz, görüş, öneri ve eleştirilerimiz aşağıda belirtilmiştir.

Komisyonumuza havale edilen ve 01 Şubat 2024 Perşembe günü görüştüğümüz 2/1959 esas numaralı Maden Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, Komisyonumuza sunulduğu haliyle 105 Adalet ve Kalkınma Partili milletvekilinin imzasını taşımakta, 1 yürürlük, 1 yürütme olmak üzere toplam 16 maddeden oluşmakta ve teklif ile 7 ayrı kanunda değişiklik getirilmektedir.

Teklifin 1,2,3,4,7,8,13,14. maddeleri Komisyonunda özellikle sorun görüp tartışmaya açtığımız hususlar içermektedir. Bu teklifin bir bölümü, Dışişleri Komisyonu’nda görüşülmesi beklenen ve yeni kapitülasyonlar, belirsizlikler ve tavizler içerdiği konusunda eleştirilen “TC Hükümeti ile BAE Hükümeti Arasında Enerji ve Doğal Kaynaklar Alanında Stratejik Ortaklık Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” ile bağlantılı değerlendirilebilir.

TBMM İçtüzüğü’nün 37’nci maddesi 3’üncü fıkrası birinci cümlesinde “Başkanlıkça esas komisyon dışında, tali komisyonlara da havale edilmiş olan bir konu bu komisyonlarca on gün içinde sonuçlandırılır.” denilmektedir.

Gerek İçtüzüğü’nün 23’üncü ve gerek 37’nci maddeler hükmü kapsamında Teklif, Tali Komisyon olarak Plan ve Bütçe Komisyonuna havale edilmiştir. Teklifin bir çok maddesi mali düzenlemeler öngörmekte olup Plan ve Bütçe Komisyonunun, doğrudan uzmanlık alanına girdiği halde, Teklif tali komisyonunda görüşülmeksizin ve tali komisyonlar tarafından Komisyonumuza görüşleri sunulmaksızın, esas komisyon sıfatıyla Komisyonumuzda doğrudan görüşülmüştür.

Tekliflerin teknik uzmanlığa sahip tali komisyonlar tarafından incelenmemesi, Komisyon Başkanlarının tekliflerin görüşülmesini İç Tüzük kapsamında değerlendirmeksizin gündeme alınması yasama sürecinin nitelikli bir şekilde işlemini engellemektedir. Zira Kanun Tekliflerinin uzmanlıkları yönünden tali komisyonlarda ele alınmaması neredeyse bir gelenek haline gelmiş ve tali komisyonlar tam anlamıyla işlevsizleştirilmiştir.

Yapılan düzenlemelerin pek çok alana tesir ettiği de dikkate alınarak hem mevcut düzenlemelerin gözden geçirilmesi hem de yeni yapılacak düzenlemeler için maliyet-fayda-etki analizlerinin yapılması büyük önem taşımaktadır. Yapılacak düzenlemelerin getireceği olumlu-olumsuz sonuçlar ve toplum tarafından nasıl karşılanıp tekliflere nasıl cevap verileceği yasama organları ve karar vericiler için de öncelikli konular arasında yer almalıdır. Bu kapsamda, düzenlemenin bütçeye, mevzuata, sosyal, ekonomik ve ticarî hayata, çevreye ve ilgili kesimlere etkilerinin ne olacağını göstermek üzere hazırlanan düzenleyici etki analizleri önemli rehber niteliğindedir. Ancak yasama sürecinde bu ön hazırlık aşaması da özellikle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin uygulanmaya başladığı dönemle birlikte adeta unutulmuş ve rafa kaldırılmıştır. Tekliflerin düzenleyici etki analizleri yapılmamakta ve görüşmeler sırasında değerlendirilmemektedir. Bu da yasama sürecini sakatlamaktadır.

Nitekim bu Teklif ile getirilen düzenlemelere dair etki analizinin sonuçları Komisyona sunulmamış ve değerlendirilmemiştir. Görüşmeler sırasında sorulan sorulara da yeterli yanıtlar alınamamıştır. Kanun teklifinin meclise sunulmasıyla birlikte enerji sektörü paydaşlarının tepkisi ise sektör temsilcilerinin, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin (TMMOB) fikirlerine, görüşlerine başvurulmadığı da gözler önüne sermiştir.

2/1959 esas numaralı “Maden Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” görüşmelerinde İçtüzük madde 38 uyarınca Anayasa'ya uygunluk incelemesi yapılmamıştır. Uygunluk incelemesi yapılmayan ve üstelik torba öneri tarzında hazırlanan ve kabul edilen yasalar, Anayasaya aykırıdır.

- İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmemiştir:

“Komisyonlar, kendilerine havale edilen tekliflerin ilk önce Anayasanın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmekle yükümlüdürler.

Bir komisyon, bir teklifin Anayasaya aykırı olduğunu gördüğü takdirde gerekçesini belirterek maddelerin müzakeresine geçmeden reddeder.” (İçtüzük, md.38).

İlk fıkranın komisyon için öngördüğü inceleme yükümlülüğü, teklif maddelerinin görüşülmesine geçilmeden ele alınması gereken bir önkoşul olarak düzenlenmiştir. Bu önsorun çözülmeyen komisyon, görüşmelere başlayamaz. Bu yükümlülük, komisyona ait münhasır yetki olup, komisyon dışından kişi ve uzmanlar bu yetkiyi kullanamazlar. Komisyon, teklif metnini, Anayasa'nın sözüne ve özüne uygunluk açısından inceledikten sonra devam veya red kararını verir. Bu ise, teklif maddelerini görüşmeden önce bir ön karar şeklinde verilmelidir. Önkoşul ve ön karar, komisyon için çifte yükümlülük ve gerekliliktir.

Komisyonun üçüncü yükümlülüğü ise, inceleme alanına ilişkindir: Anayasa'ya uygunluk hem sözü hem de özü açısından yapılmalıdır. Özellikle öze uygunluk, anayasal yorum yöntemlerini beraberinde getirir. Gerekçe, sadece red hali için değil, uygunluk durumu için de yazılması ölçüsünde, anılan yükümlülük ve gereklilik anlam ifade eder. Uygulama ise, tam tersi yöndedir: Komisyonlar, İçtüzük md.38'de öngörülen ve dört aşamadan oluşan yükümlülüğü yerine getirmek bir yana, Anayasa'ya uygunluk, gündem maddesi yapılmadan teklif metni bütünü ve madde görüşmelerine geçmiş bulunmaktadır.

Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu, bu gerekliliği yerine getirmeden teklifi, değerlendirmeye başlamış ve tartışmalar, esas itibarıyla maddelere ilişkin olarak yapılmıştır. Hatırlatmak gerekir ki, Anayasa'nın üstünlüğünü düzenleyen madde 11/2'deki “*Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz*” kuralı, İçtüzük madde 38 gereklerine saygı gösterilmesi ölçüsünde anlam ifade eder. Bu nedenle, Anayasa'ya uygunluk incelemesi bakımından İçtüzük madde 38 gerekleri yerine getirilmeden Komisyon tarafından kabul edilen teklif metni, yasa yapım usulüne aykırıdır.

Öte yandan, 2017 Anayasa değişikliği ile öngörülen Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (CBK) de, bizzat Anayasaya aykırılıklar ötesinde- torba yasa uygulamasını yerindesiz kılmaktadır. Dahası, torba yasa esasen Anayasa Mahkemesi'nin de denetimini çok zorlaştırdığı için, bu yönüyle de Anayasa'ya aykırılık sorunu öne çıkmaktadır.

Özetle;

- Torba kanun uygulaması,

- Teklif metinlerinin Meclis dışında hazırlanması,
- İçtüzük md. 38 gereklerinin yerine getirilmemesi,
- TBMM'nin müzakereci organ olarak çalışamaması veya çalıştırılmaması,
- Bu olumsuzlukların, Anayasa Mahkemesi'nin Anayasaya uygunluk denetiminin etkili biçimde yapmasını zorlaştırması,

Anayasa'nın en başta şu hükümlerine açıkça aykırılık oluşturur: “*Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez*” (md.7) ve “*Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz*” (md.11).

Bu saptama, 2/1959 esas numaralı “Maden Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” için de geçerlidir. Ne var ki, normatif düzenleme yapma faaliyeti, genellikle özensiz olduğu gibi, çoğu CBK'ler şeklinde tamamen TBMM dışında cereyan etmektedir.

TEKLİFE İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Görüşülen 2/1959 Esas numaralı kanun teklifi ile esas olarak kamu kurumları ve ilgili belediyelerin yetkisi altında olması gereken imar planı yetkilerinin özellikle kıyı bölgelerde belediyeleri by-pass etmesi kamuya ait kaynakların verimsiz kullanılmasına ve denetimin yapılamamasına sebep olacağından kamu yararı açısından sıkıntılı sonuçlar doğurması muhtemeldir.

İmar planı yapılmaksızın doğal alanlar üzerine enerji tesisi kurulmasının önünün açılması kamu yararını gözeten bir tutum olmadığı gibi suistimalleri de beraberinde getirme ihtimalini taşıdığı için risklidir. Son yıllarda Türk Lirası'nın Dolar ve Euro karşısındaki kayıpları dikkate alındığında teklifte 2020 yılında yapılan TL düzenlemesinin kaldırıldığı görülmektedir. Söz konusu düzenleme de yine sakıncalıdır. Yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üreten santral sahiplerine dövizle alım garantisi verilmesi yerli ve milli elektrik fiyatlarında da ciddi artışları beraberinde getirecektir. Bu durumun ise halkımızın faturalarına yansımaması düşünülemez.

Sanayi başta olmak üzere ülkemiz ekonomisi açısından en önemli ve stratejik girdilerden biri olan enerji alanının “sürdürülebilir politikalarla” üretime yönlmesi son derece önemlidir. Ülkemiz gibi yenilenebilir enerji üretimi ve kullanımı açısından geride olan ülkeler için üretiminden tüketimine düzgün ve sürdürülebilir bir şekilde planlanmış olması gerekmektedir. Bu nedenle oluşturulacak yasal çerçevenin de bütüncül, akılcı, gerekli bilimsel araştırmaları ve kriterleri benimseyen teknik alt yapı ve uzmanlığı içeren düzenlemelerden oluşması beklenmektedir.

Kamu yararını gözeten, sürdürülebilir ve yerli imkanlarla dışa bağımlılığı en aza indirgeyen ve yenilenebilir enerji kaynaklarından toplumsal faydayı önde tutarak maksimum düzeyde faydalanabilen akılcı ve gerçekçi enerji politikalarına ihtiyaç duyulurken getirilen teklif ile TBMM Dışişleri Komisyonu'nda görüşülmesi beklenen Birleşik Arap Emirlikleri ile enerji anlaşmasının ön hazırlığının yapılmak istendiğine dair kamuoyunda oluşan endişeler dikkate alınmalıdır.

İlk üç madde maden ve enerji yatırımları ve madenlerle ilgilidir. Bu maliyet kalemlerinin ve bazı bürokratik işlemlerin azaltılması üzerine 4'üncü grup madenler dışında kalan madenler için uluslararası standartlar içeren kaynak ve rezerv raporlamasını zorunlu olmaktan çıkaran maddeleri içermektedir. Güneş ve rüzgâr enerjisi sistemlerinin içme ve kullanma suyu barajları haricindeki baraj, göl ve göletlerde kurulmasına izin verilecek ve imar planlarını zorunlu olmaktan çıkaran

4'üncü madde sorunludur. İmar planlarının zorunlu olmaktan çıkarılması doğru bir yöntem değildir. Aynı zamanda bir kamu kuruluşu niteliğinde olan belediyelerin de bu madde kapsamına alınması önem arz etmektedir.

Doğal gaz piyasasına sıvılaştırılmış (LNG) gaz ticaret ve ihracatını bu piyasa kapsamına almakta, yenilenebilir enerji kaynakları için Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) ihalelerinde 2020'den bu yana uygulanan Türk Lirası cinsi tavan fiyat uygulaması yasadan kaldırılmakta ve Bakanlığa ihale, yarışma usul ve esaslarını yasadaki ölçüte bağlı kalmadan belirleyecek geniş yetki tanımlaması yapılmaktadır. CHP grubu olarak dört yıl önce kanun çıkarken yine ifade etmiştik. Tabii, doların 5 katına çıkacağının öngörülmesi gerekiyordu; bu da AKP iktidarının kanun tekliflerini ne kadar öngörüsüz ve fazla irdelemeden yaptığının önemli bir göstergesidir. Yine, on yıllık süresini tamamlayan lisanssız elektrik üretim faaliyeti gerçekleştiren tesislerin üretim lisansı talep ederek lisanslı üretim faaliyetine geçmesi için sadece lisans süresi boyunca elektrik piyasasında oluşan saatlik piyasa takas fiyatının yüzde 15'i üzerinden Yenilenebilir Enerji Kaynakları (YEK) Destekleme Mekanizması'na katkı bedeli ödemesi koşulu kaldırılmaktadır. Böylece, lisanssız yenilenebilir enerji yatırımcılarından aktarılacak kaynakla ve Bakanlığa tanınan aşırı takdir yetkisiyle belirlenecek olan YEK mekanizması fonlanabilecektir.

Söz konusu kanun teklifi ile; enerji verimliliği projelerine başvuru konusundaki sektörel kısıtlamalar kaldırılmakta ve enerji verimliliği destek miktarı güncellenmektedir. Deprem ve afet bölgelerinde hızlı elektrik temini için olağan dönemde aranan yapı kullanma izni ve zorunlu belgeler Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) kararıyla istenmeyebilecektir. Enerji nakil hatlarının geçtiği yerler için ödenecek irtifak bedelinin hesaplanması için kriterler belirlenmektedir. Bu maddenin kanun teklifinde çok gerekli olmadığını düşünüyoruz.

Ayrıca, yapılmayan enerji yatırımlarına ilişkin üretim lisansı, ön lisans ve lisans başvurularının iptali kolaylaştırılmakta, Birleşik Arap Emirlikleri'yle imzalanmış sözleşmeyle de bağlantılı olarak bu şekilde yapılmamış ve yapılamayacak yatırımlara tahsis edilmiş bağlantı kapasiteleri boşa çıkacaktır. Boşa çıkacak kapasite enerji yatırımlarına tahsisin de önü açılmış olacaktır. Bu arada iptal edilen lisans bedellerinin irat kaydedilmesi gereken teminatları da iade etme yoluyla kamu zararına neden olabilecektir. Nükleer maddelerin taşınması işine dair sigortalama ve teminat yükümlülüğünün taşımayı yapacak üçüncü tarafa yükletilmesi istenmektedir. Bu madde de sorunludur. Bu kadar önemli bir yükün taşınması üçüncü şahıslara devredilmeyecek kadar önemli bir konudur, işletenin bu yükümlülüğü taşıması gerekmektedir.

Kanun teklifinin bütününe baktığımızda şunu görüyoruz: Bu kanun teklifi alelacele hazırlanmış ve alelacele Meclise getirilmek isteniyor. Mevcut kanunun apar topar değiştirilmesi amaçlanmış, yapılması niyetlenen işler için engel olarak görülen kanun ve yönetmelikler ortadan kaldırılmak istenmektedir. Teklifin Birleşik Arap Emirlikleri'yle AKP Hükümeti arasında yapılan enerji anlaşmasıyla organik bir bağı vardır. Teklifin 4'üncü maddesinde "Denizler, baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir ve enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarda imar planı yapılmaksızın yenilenebilir enerji üretim santralleri kurulabilir" denilmesi yine kabul edilecek bir şey değildir.

Diğer taraftan, AKP Hükümetlerinin on yıldır çeşitli imkân ve ayrıcalıklar vermiş olduğu Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) olarak değerlendirilebilecek Güneş Enerjisi Santralleri (GES) yatırımlarına da bu imkân ve ayrıcalıklar yine bu hükümet tarafından geri alınıyor. Bu iki olguyu birlikte değerlendirip AKP'nin ekonomik kriz nedeniyle acil olarak dışarıdan sıcak paraya ihtiyacı olduğunu da hesaba kattığımızda Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan enerji anlaşmasına uygun olarak Birleşik Arap Emirlikleri'ne coğrafyamızda rant alanları açıldığı açıkça görülmektedir. İmar planı yapılmaksızın ilgili alanlarda santral kurmak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı' nı, hem de özellikle belediyeleri denklemden çıkarmak anlamına gelmektedir. Halbuki belediyelerin bu kapsamda olması gerekmektedir.

İnsan yaşamının idamesi açısından en önemli kaynaklardan biri olan enerji vazgeçilmez bir olgudur. Enerji; ekonominin her alanında yapılacak her üretim için en önemli girdi olup stratejik bir

sektördür. Ulaştırımadan tarıma, ticaretten sanayiye, konutlara, eğitime ve sağlığa varan her alana güç kaynağı gerekmektedir. İnsan yaşamının vazgeçilmez enerjinin doğru bir şekilde envanterinin çıkarılması, planlanması, üretilmesi, tüketilmesi, politikasının oluşturulmasında ve yasal düzenlemelerde bütünlüklü, akılcı, planlı ve teknik altyapısı tamamlanmış bir bakış açısına ihtiyaç vardır. Günlük yaşamımızın en önemli girdilerinden olan enerjinin sürekli yeterli, çevreyle uyumlu olmasını sağlamak ülkeyi yönetenlerin ödevidir. Ulusal çıkarlarımıza uygun, toplumsal faydayı önceleyen, sürdürülebilir, dışa bağımlılığı en aza indiren, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarından maksimum düzeyde yararlanılan kararlı ve gerçekçi bir enerji politikasına ihtiyaç vardır. Elektrik üretiminde hidrolik kaynaklardan çok fosil yakıtların ithal doğal gaz ve ithal kömür ve petrol kullanarak dışa bağımlılığımızın arttığı ortadadır. Ülkemizin büyük bir bölümünde doğa, enerji yatırımları yapmak adına maalesef geriye dönülmez bir biçimde tahrip edilmiştir ve edilmeye de devam etmektedir. Orman alanları, tarım alanları, zeytinlikler, turizm alanları yoğun bir tahribat altındadır. Yerli yenilenebilir çevreyle uyumlu enerji kaynakları ülkemizde yeterince değerlendirilmemektedir. Türkiye, enerji ithal ettiği ve zaman zaman gerilim yaşadığı bazı ülkelerin enerji tehdidine boyun eğmektedir. Elektrik üretiminde hidrolik kaynaklardan çok fosil yakıtlar olan ithal ürünlere bağımlılığımız ortadadır. Türkiye, hem rüzgâr hem güneş toplamda elektrik talebinin sadece yüzde 13'ünü yenilenebilir enerjiden karşılayabilmıştır. Buna karşılık, Avrupa Birliği ve İngiltere sırayla yüzde 21 ve yüzde 33'le önemli bir paya sahiptir. Almanya ise yüzde 42'lik payıyla öne çıkmaktadır.

Yenilenebilir enerji kaynakları içerisinde en büyük katkı payı yüzde 26 oranıyla hidroelektrik almış fakat 2021'de hidroelektrik yüzde 40 iken geline kuraklıklarla bu oran yüzde 19'lara düşmüştür, bu düşüş hızla devam etmektedir. Tüm bunlar elbette ki iklim krizinin de ayak izleridir. Son yayımlanan emisyon envanterine göre elektrik üretiminden kaynaklanan emisyonlar 139 milyon tona ulaşmıştır. 2030 yılında bu oranın 200 milyon tonu bulacağı tahmin edilmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde ve ülkemizde son yıllarda maalesef yaşanan büyük iklim felaketlerinin nedenleri bundan kaynaklanmaktadır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının sıfır emisyon hedefiyle bir çalışmasına, yol haritasına tanıklık etmiş değiliz. Tam aksine Bakanlık, performans programında fosil yakıtı dayalı kurulu gücün artacağını belirtirken bir yandan da emisyonu azaltacağını iddia etmektedir. Bu çelişki Türkiye'yi yeni açmazlara sürüklemektedir. Tüm bu nedenlerle, Türkiye'nin yerli, yenilenebilir, temiz enerji verimliliğinde ciddi çalışmaları yapmak zorundadır.

İktidarın "Yeşil Kalkınma Devrimi" başlığıyla açıkladığı ve müjde olarak lanse ettiği bazı girişimlere karşı tereddüt yaşıyoruz. Çünkü iktidarın yurdun dört bir yanını kömürlü termik santrallerle donattığını biliyoruz. Müjde açıklamasının altında ne yazık ki yenilenebilir enerji kaynağı olarak nükleer enerjinin de gösterildiğini görüyoruz. Türkiye'de ham petrol, hidroelektrik, güneş, rüzgâr, jeotermal, biyoyakıt enerji kaynakları gibi değerlendirmeyi bekleyen yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının varlığı bilinmektedir.

Türkiye bilinçli uygulanan yanlış politikalarla fakirleştirilmiş, gelir dağılımında adalet ve eşitlik daha da bozulmuş, orta gelir sınıfı yok olmuştur. Yaşanan yüksek enflasyonla halk yoksullaştırılmış, gelir seviyesi yükselinceye kadar kamunun enerji politikalarında daha fazla inisiyatif alması zaruri hâle gelmiştir. Fiyat arz güvenliği ve yeşil enerji dönüşümü arasında geniş kitlelerin satın alma gücünü de dikkate alan enerji politikalarının yeniden tesis edilmesi bir zorunluluk olmuştur.

Türkiye, enerjide kontrolü eline almadığı sürece dışa bağımlılığa mahkûm kalacaktır. Zira enerjide dışa bağımlılığımızın yüzde 75'i geçtiği bir süreci yaşıyoruz.

MADDELERE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELERİMİZ

Madde 1- Maddeyle, kaynak ve rezerv raporlamasının uluslararası standarda uygun raporlama zorunluluğu sadece IV. grup maden işletme ruhsatları için söz konusu olacaktır. Diğer grup maden işletme ruhsatları için zorunluluk kaldırılmaktadır.

Kaynak ve rezerv raporlamasının uluslararası standartlarda uygun raporlama zorunluluğunun sadece IV. grup maden işletme ruhsatları için söz konusu olması, diğer grup maden işletme ruhsatları için zorunluluğun kaldırılmasının önüne geçilmelidir. Çünkü bu haliyle; ruhsatlandırılan rezervler üzerinden alınan devlet hakkı gelirleri azalacak ve raporlama süreçlerinde rol alan işgücü işsiz kılınacaktır. Bu raporlama zorunluluğunun, işletmecilere-ruhsat sahiplerine maliyeti hakkında daha somut verileri sunması gerekmektedir. Dolayısıyla madde bu haliyle sorunludur ve kanun teklifinden çıkarılması gerekmektedir.

Madde 2- Madde ile Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün (MTA) arama ruhsatıyla bulduğu madenler için Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Komisyonu'nun (UMREK) kodlu raporlama şartı kaldırılmaktadır.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün (MTA), arama ruhsatıyla bulduğu madenler için Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Komisyonu'nun (UMREK) kodlu raporlama şartının kaldırılması yanlıştır. Söz konusu maddede “UMREK koduna uygun raporlama zorunluluğu MTA Genel Müdürlüğü çalışmalarında maliyet artışının yanında hammadde kaynaklarının tespiti ve ekonomiye kazandırılmasındaki süreci uzatarak olumsuz etkilemektedir” denilmektedir ancak UMREK raporlamasının MTA'ya getirdiği mali yük ve neden olduğu gecikmelerin daha somut verilerle açıklanması gerekmektedir. MTA'nın maden varlığına dair raporlamasının yeterli bulunması demek MTA'nın 2016'dan bu yana raporlama sürecinde yeterli sayıda nitelikli kadroları kuramaması, idarenin, Yerbilimleri, Maden ve Metalürji Profesyonelleri Birliği (YERMAM) eliyle adil biçimde yetkili mühendis belgesi vermemesinin, bu raporlama yetkilendirme sürecini meslek odalarını dahil etmeden yapmasının ve sonuçta bu raporlamalara yetişememesinin ve sınırlı sayıda bir mühendis grubuna bu yetkinin dağıtılmasının da itirafıdır. Bu nedenlerle ilgili maddenin kanun teklifinden çıkarılması şarttır.

Madde 3- Madde 14/2/2019'dan önce (7164 sayılı *Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*) düzenlenmiş işletme ruhsatlarından, IV. Grup maden dışındaki diğer maden grupları için aranan UMREK koduna göre raporlama zorunluluğu kaldırılmaktadır.

UMREK koduna göre raporlama zorunluluğunu kaldırılması çeşitli sorunları da beraberinde getirecektir. Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Komisyonu'nun (UMREK) kurulmasının gerekliliği, özellikle 13 Mayıs 2014 tarihinde gerçekleşen Soma maden faciası sonrasında kurulan TBMM Araştırma Komisyonu çalışmalarında da vurgulanmıştır. UMREK, kuruluşu doğru olmakla birlikte, örgütlenme yapısına meslek odalarını aktif dahil etmeden ilerlemiştir. Madencilikğin uluslararası standartlara, bilimsel, teknik esaslara göre yürütülmesinde strateji ve hedef oluşturan, eğitim ve sertifika veren, sicil ve kayıt tutan, denetleyen, görevini yürütürken bağımsız bir komisyondur. Belirtilen standarda uygun raporlama yapılarak, bir ruhsat alanındaki maden kaynak ve rezervlerinin madencilik faaliyetlerine uygunluğu temin edilmeye çalışılmaktadır. Bu standart, maden arama, maden kaynak ve rezervlerinin açık, güvenilir ve şeffaf bir şekilde raporlanması için asgari standartlar, öneriler, yasal uygulama esasları belirlemektedir. Türkiye'de maden kaynak ve rezervlerinin uluslararası standartlarda raporlanabilmesini sağlayan UMREK koduna göre raporlama zorunluluğu kesinlikle korunmalıdır. Dolayısıyla 3. Madde de kanun teklifinden çıkarılmalıdır.

Madde 4- Söz konusu madde ile; denizlerin yanında baraj gölleri, suni göller ve tabii göller de yenilenebilir enerji yatırımlarına açılmaktadır. Su alanlarında yapılacak YEK yatırımları için imar planı uygulaması kaldırılmaktadır.

Madde kapsamında içme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerde imar planı yapılmaksızın 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'na göre hidrolik kaynaklara dayalı ön lisans veya üretim lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından yenilenebilir enerji kaynağına dayalı birden çok kaynaklı üretim tesisi kurulabilmesinin önü açılmaktadır. Diğer bir deyişle Hidroelektrik Santralleri (HES) yatırımlarının yanına hibrit olarak güneş-rüzgar tesislerinin eklenmesi imar planlamasından bağımsız kılınmaktadır. Bunun yanında bu alanlarda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'ne veya sulama birliklerine de tarımsal sulama amaçlı tesislerin elektrik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün izniyle sulama birlikleri tarafından yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisi kurulabilmesine imkan verilmektedir. *Ancak, bu imkanın neden belediyeler, özel idareler ve köy tüzel kişiliklerine sağlanmadığı izaha muhtaçtır. Dolayısıyla;* madde kapsamında, belediyeler ve bağlı kuruluşlarının da yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesisi kurulabilmesine olanak sağlanmalı ve madde kapsamındaki tüm bu tesisler için imar planı zorunlu tutulmalıdır.

Komisyonadaki önergemizle su alanlarında yenilenebilir enerji tesisi kurulumu için imar planının zorunlu tutulmasını ve belediyeler ile bağlı ortaklıklarının da madde kapsamına alınmasını önerdik. Komisyonun bitiminden sonra Komisyon üyelerine tam metni gecikmeli olarak sunulan teklifle ilgili kapsamlı etki analizlerinde, Enerji İşleri Genel Müdürlüğü'nün resmi görüşünün de ortaya koyduğu üzere, su yüzeyinde enerji santrali kurulmasının çevresel etkisi ölçülemediği, kurumun 4 üncü madde hakkındaki etki analizinin 19 ve 23 üncü sayfalarına ve kurumlar arasında önceki tarihli görüş yazılarına da bakıldığında, taslak teklif metninin aslında bu su alanlarında "imar planı"nın zorunlu tuttuğu ancak nihai teklif metninde imar planı şartının kaldırıldığı anlaşılmaktadır. Komisyonunda ısrarla imar planı şartı aranmasını ekletmek istememize karşın, teklif sahibi AKP Zonguldak Milletvekili Sayın Ahmet Çolakoğlu "imar planı deniz, gölde yok, koordinatlar var" ifadesini kullanmıştır. Oysa teknik bilgi sahibi kurumlar, bu teklifin hazırlık sürecinde açıkça "imar planı aranması" konusunda irade beyan etmiştir. Kurumların resmi etki analizlerindeki görüşleri ve önerdikleri taslak teklif maddeleri ile teklif sahibinin ifadeleri incelendiğinde, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nde kanun tekliflerini aslında kimin yazdığı ya da taslakları kimin hazırladığı tartışmasının çok somut bir tezat görüntü ortaya çıkardığı bir kez daha anlaşılmaktadır.

Madde 5- Madde ile doğalgaz piyasası mevzuatında yapılan değişiklik ile doğalgazın sıvılaştırılması, sıvılaştırılmış doğalgazın (LNG) ticareti ve ihracatı piyasa faaliyetlerine dahil edilmektedir.

Kanunun mevcut halinde Ulusal İletim Sistemi tanımında sıvılaştırma faaliyetinden bahsedilmiş ancak Kanunda, doğalgazın sıvılaştırılması ve ticareti ayrı piyasa faaliyetleri olarak sayılmamıştır.

Madde 6- Depolama lisansı ile faaliyet gösteren Yüzen LNG Terminalleri'ne (FSRU) ilişkin Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından depolama tesislerinden farklı istisnai düzenlemeler yapılabilmesine imkan tanınmaktadır. LNG ihracat lisansları yeniden düzenlenerek kolaylaştırılmaktadır.

4646 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde değişiklik ve eklemeler öngören madde ile; yüzen LNG terminallerine ilişkin EPDK tarafından depolama tesislerinden farklı istisnai düzenlemeler yapılabilmesine imkân tanınmaktadır. Mevcut depolama tesislerinin kapasitelerinin daha etkin ve verimli kullanılabilmesi amacıyla sisteme girişe ilişkin hükümlerden muaf tutulması öngörülmektedir. Bir tüzel kişiye her ülke için ayrı ayrı ihracat lisansı verilmekteyken birden fazla ülke için tek ihracat lisansı verilmesi uygulaması Türkiye açısından sakıncalı sonuçlar doğuracaktır.

Madde 7- Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı (YEKA) yarışmaları için Bakanlıkça belirlenen ve 2020 yılında getirilen TL cinsi tavan fiyat uygulaması ile yöntemi kanundan çıkarılmaktadır. Bakanlık, YEKA yarışma şartlarını kanuni sınırlama olmaksızın kendisi belirlemektedir.

Söz konusu madde 25/3/2020 tarih ve 7226 sayılı Kanunun 26 ncı maddesiyle tümüyle değiştirilmiştir. Yaklaşık 4 yıl sonra yeniden değişmesi öngörülen bu düzenleme, iktidarın finansman, enerji ve ekonomi politikasında, fiyatlama öngörüsünde ne kadar hatalı olduğunun da kanıtıdır. TL cinsinden YEKA düzenlemesine geçilmesini düzenleyen Kanunun 25/3/2020'deki kabul tarihinde 6.40 TL olan dolar kuru bugün Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) verisiyle 30.25 TL dolayındadır. TL'deki büyük değer kaybı, COVID-19 süreciyle tırmanan hatalı kur ve faiz politikası, iklim değişikliğini önceleyen bir enerji ve sanayileşme politikasının izlenmemesi, enerji sektöründeki büyük hatalar ve yasal çerçevenin sektörde uzun vadeli öngörüyle oturtulamaması, adil bir rekabet, fiyat ve teşvik mekanizmasının kurulmaması, ülkemizin yenilenebilir enerji alanında büyük potansiyelini yeterince değerlendirememesine neden olmuştur. CHP grubu olarak 2020 yılında, 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun Plan ve Bütçe Komisyonunda bu maddeye ilişkin şerhimizde, şimdi bu teklifle yeniden değiştirilen maddeyi, “tavan fiyat uygulamasının yasal sınırlamaya tabi olmaksızın bu biçimiyle değiştirilmesi, idareye geniş takdir yetkisi vererek hukuk devleti ilkesine, hukukun belirliliği, öngörülebilirliği ilkesine aykırı içerik taşıdığı için Anayasanın 2. maddesine, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini düzenleyen 7. maddesine ve rekabetin korunmasını düzenleyen 167. maddesindeki düzenlemelere aykırı” bulmuştuk.

2020'de de sorun içeren değişiklikle, yenilenebilir enerji yatırımları için alım-fiyat garantileri döviz cinsi yerine artık TL cinsinden verilmeye başlanmıştır ancak, 2020'deki değişiklikten önce ihalelerde uygulanan tavan fiyatlar kanuna ekli cetvellerdeki sınırlara göre hesaplanırken, 2020'de getirilen düzenlemeyle beraber artık herhangi bir sınırlama olmamış ve hem tavan fiyatlar hem de ihalelerde oluşan fiyatların güncellenmesinde takdir bakanlığa ait olmuştur. 2020'de bu nedenlerle eleştirdiğimiz düzenleme “YEKA yarışmaları kapsamındaki tavan fiyatın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından 5346 sayılı Kanunun ekinde yer alan I ve II sayılı cetvellerdeki fiyatlardan bağımsız olarak Türk Lirası olarak belirlenmesini içermiş, 5346 sayılı Kanunun ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerine bağlı kalmayarak belirlenen YEKA tesisleri için hesaplanan tavan fiyat uygulamasını değiştirmiştir.

2020 değişikliğine kadar her bir yenilenebilir enerji kaynak alanı için, Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvele göre Bakanlık tarafından belirlenecek tavan fiyatı üzerinden teklif edilecek en düşük fiyat o yenilenebilir enerji kaynak alanı için yarışma şartlarında belirlenecek süre boyunca uygulanmaktayken; 2020 yılında değiştirilen kanunda bu maddenin ikinci fıkrasına eklenen hükümle, yenilenebilir enerji kaynak alanları için yapılacak yarışmalar, artık Kanundaki ekli cetvellerle bağlı kalmayarak Bakanlığın TL üzerinden belirleyeceği tavan fiyat uygulaması üzerinden gerçekleşmeye başlamıştır. İhalede TL bazındaki bu tavan fiyata göre oluşacak en düşük fiyat, Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması kapsamında, yarışma şartlarında belirlenecek süre boyunca geçerli sayılmış, fiyatın değişmeyeceği varsayılmıştır. Bakanlık, 2020 yılından bu yana bu tavan fiyatı belirlerken artık mevzuatta geçen ekli cetvellerle bağlı kalmamıştır. 7. madde teklifi; 2020'de getirilen TL cinsinden tavan fiyat şartını Kanundan çıkarıp herhangi bir yasal sınır olmaksızın Bakanlık geniş takdirle donatmakta, bunun gerekçesini ise hatalı politikalar yerine “yarışmalarda oluşan düşük fiyata, artan maliyetlere, atıl projelere, günün değişen koşullarına hızlı uyum sağlanarak yatırımları geciktiren unsurların bertaraf edilmesi”ne bağlamaktadır. Sakıncalı durum teşkil eden bu madde kanun teklifinden çıkarılmalıdır.

Madde 8- 10 yıllık işletme süresini tamamlamış ve bu 10 yıllık süre içerisinde yatırım maliyetinin üzerinde gelir elde etmiş olduğu iddia edilen lisanssız elektrik üretim tesislerinin, lisans

olarak serbest piyasaya satış yapmaları durumunda, artan elektrik fiyatları yüzünden Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması (YEKDEM) fiyatına göre fazladan elde edecekleri gelirin YEK Mekanizması'na katkı payı olarak aktarılması öngörülmektedir.

YEK Mekanizması'na aktarılan bu gelirlerin başka yatırımcıları desteklemek için kullanılacağı şüphesizdir. Maddenin öngördüğüne göre lisanssız olarak üretime devam etmek isteyenler de fiyat konusunda kanuni güvenceyi kaybedecekler ve Cumhurbaşkanlığı kararı ile düzenlenecek bir fiyat rejimine maruz kalacaklardır. Ayrıca 7. madde ile birlikte değerlendirildiğinde lisanssız yatırımcılardan aktarılacak kaynak ile kanuni olmayan bakanlık inisiyatifi ile belirlenecek olan YEK mekanizması fonlanacaktır. Dolayısıyla bu madde bir önceki maddenin finansman kaynaklarından biridir ve teklif metninden çıkarılmalıdır.

Madde 9- Enerji Verimliliği projelerine başvuru konusundaki sektörel kısıtlamaların kaldırılmasını içeren bu madde suistimallere açıktır. Hem enerji verimliliği proje desteklerine hem de enerji ve/veya karbon yoğunluğunu veya spesifik enerji tüketimini azaltan tüzel veya gerçek kişilere verilen desteğe başvuru imkânı getirilmesi dikkatle takip edilmeli, haksız kazancın yanı sıra muhtemel kamu zararının oluşmasının önüne geçilmelidir.

Madde 10- Enerji verimliliği projelerine başvuru konusundaki sektörel kısıtlamalar kaldırılmaktadır. Kanunun destekleri düzenleyen 8 inci maddesinin birinci fıkrası yeniden düzenlenerek; destek bedelleri mevcut koşullara göre güncellenmiş ve 5 milyon TL'lik proje bedeli kaldırılarak yardımcı tesislerdeki ekipmanların yanı sıra proses ve tesis bazlı projeler de kapsama alınarak tasarruf potansiyeli yüksek, teknolojik, yenilikçi ve dijitalleşmeye katkı sağlayan yatırımların da destekten yararlanmasının amaçlandığı bu madde özellikle yeni girişimcileri, sürdürülebilir plan ve projeler geliştiren, liyakati esas alan yatırımcıları kapsamalıdır. Türkiye'nin her alanda olduğu gibi enerji alanında da dünyayı okuyabilen, teknolojik gelişmeleri yakından takip eden, ülkemizi uluslararası boyutta güçlü bir şekilde temsil edecek inovatif yatırımcılara ihtiyacı olduğu açıktır.

Madde 11- Madde kapsamında deprem bölgesinde, afet ilan edilen yerlerde hızlı elektrik temini için zorunlu belgeler ve yapı kullanma izni geçici süreyle istenmeyecektir. Ülkemizi derinden sarsan ve 50 binden fazla insanımızın yaşamını yitirdiği Kahramanmaraş merkezli depremlerin travması devam ediyor. Depremler anında yaşanan elektrik kesintileri, iletişim kopukluğu, altyapı yetersizlikleri can kaybı sayımızı artıran unsurlardır. Deprem ve afet dirençli yeni yerleşim alanlarının oluşması için bilimin ışığına sarılarak elimizi çabuk tutmak durumundayız.

Madde 12- Enerji nakil hatlarına ilişkin irtifak alanı hesabında mevzuatta yer almayan manyetik alan ve elektriksel alan gibi etkenler nazara alınarak mevzuata göre belirlenmesi gereken bedelin çok üzerinde bedel/tazminat hesaplanmaktadır. Bu madde ile belirlenen teknik kriterlerin uygulanması sürecinin içi doldurulmalı, sözde kalmamalıdır. Elektriksel veya manyetik alan gibi başkaca etkiler eklenmek suretiyle fahiş kamulaştırma bedellerinin belirlenmesinin önüne geçilmesi ve kamu kaynaklarının tasarrufu ile yapılacak yatırım miktarlarının artırılmasının amaçlandığı bu maddenin uygulama aşamasında gerek yatırım ve üretimde gerekse kamu kaynaklarının doğru kullanılması sürecinde mutlak suretle etki analizlerine başvurulmalıdır.

Madde 13- Yapılamayan enerji yatırımlarına ilişkin üretim lisansı, ön lisans ve lisans başvurularının iptali kolaylaştırılmaktadır. Bu şekilde yapılmamış ve yapılamayacak yatırımlara tahsis edilmiş bağlantı kapasiteleri boşa çıkmış olacaktır.

Boşa çıkacak kapasite Birleşik Arap Emirlikleri ile imzalanan ve Dışişleri Komisyonu'nda bekletilen anlaşma kapsamındaki enerji yatırımlarına tahsisinin de önü açılmış olacaktır. Bu arada

iptal edilen lisans bedellerinin irat kaydedilmesi gereken teminatları da iade edilmek yoluyla kamu zararına neden olunacaktır.

Madde 14- Nükleer maddelerin taşınması işine dair sigortalama ve teminat yükümlülüğünün taşımayı yapacak üçüncü tarafa yükletilmesi istenmektedir.

Nükleer madde taşıma işi nükleer atıkların taşınmasını da kapsar. Akkuyu Nükleer Güç Santrali projesinin atıklarının yönetimi konusu halen belirlenmemiştir. Akkuyu Nükleer Santral AŞ'nin ve Rosatom'un bu konudaki yükümlülükleri belirsizken, nükleer madde taşıma işinin üçüncü kişilere devri, taşımaya ilişkin sigorta yaptırma ve teminat gösterme yükümlülüğünün devredilmesi düzenlenmek istenilmektedir. İşleten, bu madde ile birlikte nükleer maddenin taşınması işleminden doğacak hukuki sorumlulukları, taşıma işini yaptıracığı üçüncü kişiye yükleyecek, bir nevi bu sürece dair hukuki sorumluluktan kendisini ari tutacaktır. Bu durumda, nükleer maddenin taşınması sürecinde doğacak zararlarla ilgili Türkiye'nin muhatapı işleten değil, taşıyıcı firma olacaktır. Nükleer maddelerin taşınması süreci ciddi riskler barındırmaktadır. İşletene bu yükümlülükler verilirken, işletenin bu konudaki yeterliliği ve uzmanlığı dikkate alınmaktadır. Ancak, düzenleme ile işletenin bu yükümlülüğünü başka bir kişiye devretmeye çalışılmaktadır. Taşımayı yapacak kişilerin bu konudaki yeterliliğini belirleme konusunda Türkiye'nin yetkisinin olup olmayacağı belirsizdir. Kurumun, taşıyıcının belirlenmesi konusunda muvafakatinin aranması koşulların düzenlenmesi gerekirken; böyle bir koşul yerine, işleten taşıyana sigorta veya teminat yükümlülüğünü devredebilmesi konusunda kurumdan muvafakat alınması koşulu düzenlenmiştir. Böyle bir durumda, nükleer madde taşınması sırasında doğacak zararlarla ilgili Türkiye işletenden bir hak talep edemeyecek, taşıyan üçüncü Kişiyle muhatap olacaktır. Tüm bu nedenlerle 14. Madde kanun teklifi metninden çıkarılmalıdır.

MADDELERE İLİŞKİN ÖNERGELERİMİZ

Teklifte gözden geçirilmesini talep ettiğimiz düzenlemelere ilişkin önergelerimiz komisyonda dile getirilmiş ancak yeterli tartışma yapılmaksızın reddedilmiştir. Genel Kurulda değerlendirilmesi amacıyla aşağıda sunulmaktadır;

Madde 1 – Maddenin kanun teklifi metninden tamamen çıkarılmasına dair önergemiz reddedilmiştir. Raporlama zorunluluğunun, işletmecilere-ruhsat sahiplerine maliyeti hakkında daha somut verilerin sunulması gerekir. Raporlama zorunluluğunun kaldırılmasının, görünür hale gelen ve ruhsatlandırılan rezervler üzerinden alınan devlet hakkı gelirlerinde azalmaya neden olacağı tartışmasıdır. Dahası, bu zorunluluğun kaldırılması, raporlama süreçlerinde rol alan işgücünü de işsiz kılacaktır.

Madde 2- Maddenin kanun teklifi metninden tamamen çıkarılmasına dair önergemiz reddedilmiştir. MTA Genel Müdürlüğünün arama ruhsatı sahibi olarak yaptığı arama işlemleri neticesinde buluculuk hakkı elde edilebilmesi için gerekli olan ve uluslararası standartlara uygun, bilimsel madencilik yapılması için özellikle 2014 Aralık tarihli TBMM Soma Maden Kazasını Araştırma Komisyonu Raporunun da ortak öneriler kısmında kurulması gerektiği yer alan Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Komisyonu'nun 2016'da kurulmasından sonra ölçütlerini belirlediği UMREK koduna uygun raporlama zorunluluğu bu maddeyle kaldırılmaktadır. Maddeyle, MTA'nın maden varlığına dair raporlaması yeterli bulunacak. Düzenleme, MTA'nın 2016'dan beri bu raporlama sürecinde yeterli sayıda nitelikli kadroları kuramamasının, idarenin YERMAM eliyle adil biçimde yetkili mühendis belgesi vermemesinin, yetkilendirme sürecini meslek odalarını dahil etmeden yapmasının ve sonuçta bu raporlamalara yetişmemesinin ve sınırlı

sayıda bir mühendis grubuna bu yetkinin dağıtılmasının da itirafıdır. Gerekçede maddenin getirilme sebebi olarak savunulan “UMREK koduna uygun raporlama zorunluluğu MTA Genel Müdürlüğü çalışmalarında maliyet artışının yanında hammadde kaynaklarının tespiti ve ekonomiye kazandırılmasındaki süreci uzatarak olumsuz etkilemektedir.” İnandırıcılıktan uzaktır. İktidar, kendi getirdiği bir düzenlemeden yıllar içinde geri adım atmaktadır. UMREK’in meslek odalarını da kapsayacak bir örgütlenme modeliyle, bilimsel standartlar korunarak ve yapı güçlendirilerek korunması, raporlama usullerinin terk edilmemesi gerekmektedir.

Madde 3- Maddenin kanun teklifi metninden tamamen çıkarılmasına dair önergemiz reddedilmiştir. Belli grup madenler için mevzuatta zorunlu tutulan UMREK koduna göre bilimsel, uluslararası standartlardaki raporlamalar devam ettirilmelidir.

Madde 4- Teklifin çerçeve 4 üncü maddesindeki değişiklik önergemiz reddedilmiştir. 3621 sayılı Kıyı Kanununun 6 ncı maddesinin altıncı fıkrasının değiştirilmesini öngören düzenlemedeki “imar planı yapılmaksızın” ibaresinin “imar planı yapılması şartıyla” olarak değiştirilmesi, kanunun 6 ncı maddesine eklenmesi öngörülen fıkranın birinci cümlesinde geçen “üretim tesisi” ibaresinden sonra gelmek üzere “, imar planı yapılması şartıyla” ibaresinin eklenmesi; ikinci cümlesinde geçen “Genel Müdürlüğüne” ibaresinden sonra gelmek üzere “, belediyeler ve bağlı kuruluşlarına” ibaresinin; “tesislerin” ibaresinden sonra gelmek üzere “ve içme suyu şebekelerinin” ibaresinin; “izniyle” ibaresinden sonra gelmek üzere “belediyeler, bağlı kuruluşları ve” ibaresinin ve “elektrik üretim tesisi” ibaresinden sonra gelmek üzere “imar planı yapılması şartıyla” ibaresi eklenmelidir. Belediyeler ve bağlı kuruluşlarının da yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı **lisanssız** elektrik üretim tesisi kurabilmesine olanak sağlanmalı ve madde kapsamındaki tüm bu tesisler için imar planı zorunlu tutulmalıdır.

Madde 6- Teklifin çerçeve 6 ncı maddesiyle 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (d) bendinin (1) numaralı alt bendine eklenmesi öngörülen cümlelerin teklif metninden çıkarılmasını; (2) numaralı alt bendine eklenmesi öngörülen cümlede geçen “belirli süre” ibaresinin “bir yıla kadar” biçiminde değiştirilmesini öngören teklifimiz reddedilmiştir.

Yüzen LNG tesislerinin işletilmesi ve yer değişikliği için EPDK’nın Bakanlık görüşünü alarak sağlayacağı istisnaların Kanunda açık, öngörülebilir, belirlilik esasına uygun içerikte yazılmaması yasama yetkisinin devredilmezliğine ve idarenin yasallığı ilkesine aykırılık içermekte; piyasa aktörleri arasında ya da imzalanacak uluslararası anlaşmalarla belli ülkelere ucu açık ayrıcalıkların sağlanmasında bir eşitsizlik doğurma riski içermektedir. Ayrıca, Kurul kararıyla mevcut depolama tesislerinin sisteme erişim hükümlerinden “belirli süreliğine muaf tutulması” düzenlemesi de yasada sürenin alt ve üst sınırlarının açıkça belirtilmemesi nedeniyle belirlilik ölçütüne aykırılık taşımaktadır.

Madde 7- Maddenin kanun teklifi metninden tamamen çıkarılmasına dair önergemiz reddedilmiştir. YEKA yarışmalarına katılacak gerçek ve tüzel kişilere özel ihale şartları oluşturulması ve idare tarafından yapılacak yarışmaların kapsayıcılıktan uzak, keyfi uygulamalara dönüşmesinin engellenmesi ve tavan fiyat uygulamasının yasal sınırlamaya tabi olmaksızın idareye geniş takdir yetkisi vererek hukuk devleti ilkesine, hukukun belirliliği, öngörülebilirliği ilkesine aykırı içerik taşıdığı için Anayasanın 2. maddesine, yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesini düzenleyen 7. maddesine ve rekabetin korunmasını düzenleyen 167. maddesindeki düzenlemelere aykırılık teşkil etmektedir.

Madde 8- Maddenin kanun teklifi metninden tamamen çıkarılmasına dair önergemiz reddedilmiştir. Sektörel görüş alışverişi sağlıklı yürütülmeden getirilen düzenleme, ilerleyen süreçte yeniden değerlendirilmek üzere geri çekilmelidir. Sektörel yatırımların devam ettiği dönemde

piyasada uzun vadeye dayalı, öngörülebilir, yasal belirlilik içeren bir enerji politikası oluşturmak yerine, yıllar içinde sürekli kural ve mevzuat değiştirmeye dayalı bir yenilenebilir enerji planlaması ülkemiz için telafisi güç sonuçlar doğurabilecektir.

Madde 13- Maddenin kanun teklifi metninden tamamen çıkarılmasına dair önergemiz reddedilmiştir.

Maddenin tekliften çıkarılması ile boşa çıkacak kapasitenin; Birleşik Arap Emirlikleri ile imzalanan ve Dışişleri Komisyonunda bekletilen anlaşma kapsamındaki enerji yatırımlarına tahsisinin önünün açılması sonucunda, kurulu güç bakımından dışa bağımlılığın artmasının engellenmesi, iptal edilen lisans bedellerinin irat kaydedilmesi gereken teminatların da iade edilmesi yoluyla kamu zararına neden olunmasının engellenmesi amaçlanmıştır.

Madde 14 - Maddenin kanun teklifi metninden tamamen çıkarılmasına dair önergemiz reddedilmiştir. Maddenin tekliften çıkarılması ile nükleer madde taşıma işinin sigorta ve teminat gösterme yükümlülükleri ile birlikte üçüncü kişilere devredilebilmesi sonucunda, nükleer madde taşınması sırasında oluşabilecek zararlarla ilgili, Türkiye'nin işletenden hak talep edemez hale gelmesinin ve taşıyıcı üçüncü kişiyle muhatap olmak zorunda kalmasının engellenmesi amaçlanmıştır.

Sonuç olarak;

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak, Komisyonunda Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılmadan görüşmelerine geçilmesine karşı olduğumuz Teklifin 1,2,3,4,6,7,8,13,14. maddelerine dair çıkarma ve değişiklik önergelerimiz bulunmaktadır. Komisyonunda değerlendirilmeyen önergelerimizin Genel Kurulda değerlendirilmesi gerektiğini savunuyoruz.

Müzeyyen Şevkin
Adana

Ednan Arslan
İzmir

Şeref Arpacı
Denizli

Talat Dinçer
Mersin

Türker Ateş
Bolu

MUHALEFET ŞERHİ

Üsule ilişkin değerlendirme

Getirilen bu teklif ile; 3213 sayılı Maden Kanunu, 3621 sayılı Kıyı Kanunu, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu, 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun, 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ve 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanunu olmak üzere, yürütme maddeleri de dahil olmak üzere 7 kanunu ilgilendiren 16 maddelik kanun teklifi, birçoğu sektör oyuncularına avantaj ve kolaylık sağlama olarak değerlendirilebilecek düzenlemeler içermektedir.

AKP iktidarının geçmiş dönemlerde de alışlagelmiş uygulamaları 28. Dönemde de devam etmektedir.

Kanunların komisyon sürecine gelmeden toplumun ilgili kesimlerinin temsilcileri olan odalar, sendikalar, dernekler veya demokratik kitle örgütlerinin görüşleri alınarak yapılması gerekliliğini bir kez daha vurgulamak gerekiyor.

Kanun tekliflerinin istişareyle yapılmasını engelleyen AKP-MHP ittifakı modern demokrasilerin ve hukuk devletlerinin en temel hakkı olan yasa yapma hakkını ortadan kaldırmaktadır. Yasa yapma hakkının zayıflatılması, halk egemenliğine yönelik en büyük darbelerden biridir. Çünkü halkın cebinden toplanan vergilerin nerelere harcanacağı ve demokratik-hukuk devletinin nasıl işleyeceğine işaret eden en önemli ilkelerden biri yasa yapma hakkıdır. Dünyadaki tüm demokratik hukuk devletlerinde yasa yapma devlet-toplum-vatandaş mutabakatının temelidir.

Maden Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, 29 Ocak'ta biz üyelere iletilmiş ve 31 Ocak'ta komisyonda görüşülmesi öngörülmüştür.

Son yıllarda AKP hükümetinin uyguladığı politikalar, özellikle sermaye taleplerini karşılamak adına yapılan çalakalem kanun düzenlemeleri ile dikkat çekmektedir. Hükümet, ekonomik çıkarları gözetenek aceleyle hazırlanan kanunları, toplumsal yarar ve kamusal nitelik gözetilmeden toplumun genel çıkarlarına uygun olmayan bir biçimde hayata geçirmekte ve bu durum demokratik süreçlerin göz ardı edilmesine neden olmaktadır. Sermaye isteği uğruna yapılan bu çabalar, adalet, şeffaflık ve demokratik prensiplere aykırı bir yönetim anlayışının yansımasıdır. Bu kanunların halkın beklenti ve ihtiyaçlarına uygun olmayışı, demokratik katılımın sınırlandırılması ve sermayenin ayrıcalıklı bir konumda tutulması, ülkenin sosyal dengesizliklerle karşı karşıya kalmasına yol açmaktadır.

Bu kanun teklifi vesilesiyle bir kez daha belirtmek gerekir ki, AKP iktidarının yasa yapım süreçlerinde geliştirdiği bakış açısı ve takındığı tutum antidemokratiktir. Çoğunlukçu bir anlayışla çoğulculuğun reddedildiği, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçişle birlikte TBMM'nin bütünüyle by-pass edilmek istendiği bir süreci yaşıyoruz.

Meclis'in adeta bir noter makamı olarak görülmesi her şeyden önce millet iradesine hakarettir. Muhalefetin uyarılarını yok sayan, önerilerini dikkate almayan demokratik anlayıştan uzak bir iktidar anlayışı ile karşı karşıyayız.

Genel değerlendirme

Maden aramalarında raporlama kodundan vazgeçiliyor!

2017 yılında yapılan kanun değişikliği ile maden aramalarında Ulusal Maden Kaynak Ve Rezerv Raporlama Komisyonu (UMREK) koduna göre raporlama yapılması şartı getirilmişti. Şimdi ise bu şartın ortadan kaldırılması istenmektedir. İlk çıkarıldığında UMREK yasasının ve UMREK komisyonunda imza yetkisine sahip yetkin kişilik kavramlarının doğru olmadığı, sektöre ve Maden Mühendisliğine zarar vereceği yönünde ciddi uyarılar yapılmıştı. Maalesef o tarihte bu uyarılar dikkate alınmamıştır. Geriye dönüp bakıldığında; madencilik sektörünün ve maden mühendislerinin ciddi sıkıntılar yaşadığı ortaya çıkmıştır.

Yedi yıl sonra denilen noktaya gelinmesi önemlidir. Ancak, UMREK'te bir yetkin kişiler kadrosu oluşturulmuştu o dönem. Yetkin kişi olarak belirlenen kişilerin ve bunların hangi kriterler neticesinde yetkin sayıldıkları da ayrıca bir tartışma konusudur. Böyle bir çalışmada Maden Mühendisleri Odası'nın işin hiçbir tarafında olmaması da kabul edilebilir bir durum değildir. Kanada, Avustralya gibi dünyada madenciliğin en ileri teknolojik seviyede yapıldığı ülkelerde, Meslek Odaları bu düzenlemelerin sürükleyicisi konumunda bulunmaktadır.

Teklifin Maden Kanunu ile ilgili maddelerinde; I., II., III. Grup madenler için UMREK kodu zorunluluğu kaldırılmakta, sadece 4. grup madenler için UMREK kodu ile aramaların raporlanması istenmektedir. Dolayısıyla yüzeye yakın bulunan inşaat ve yol yapımında kullanılan madenler, mermer, granit, traverten, çimento, kireç üretiminde kullanılan kayalar vb. için UMREK raporu istenmeyecek. Maden rezervlerinin nitelik ve nicelikleri hakkında gerekli bilgilerin sağlıklı şekilde toplanması ve maden projelerine yapılan yatırımların daha dengeli olması için raporlama standartlarını tanımlayan UMREK'in devre dışı bırakılması, bu maden gruplarında maden arama ve çıkarma faaliyetlerinde bürokrasiyi azaltıp, maden ruhsatı verilme sürecini hızlandırmayı hedeflemektedir.

Maden ruhsatlarının hızla ve düşük standartlarda verilmesi, çevresel düzenlemelerin ihmal edilmesine ve doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılmamasına yol açacağı için su kirliliği, toprak erozyonu, habitat kaybı gibi çevresel sorunlara neden olacaktır. Öte yandan hızlı verilen maden ruhsatları, yerel halkın katılımını ve bilgilendirilmesini azaltacağından yerel topluluklar üzerinde olumsuz etkilere sebebiyet verecektir. Ayrıca, iş sağlığı ve güvenliği standartlarının ihmal edilmesi gibi gerekçelerle maden sahasındaki çalışanların ve çevrede yaşayanların sağlığını tehdit edecektir.

Ayrıca MTA'nın buluculuk hakkı elde edebilmesi için IV. Grup madenlerde dahil bu raporlamadan muaf tutulması öngörülmüyor. Burada MTA'ya bir ayrıcalık tanındığını görülmektedir. Bir kamu kuruluşu olan MTA'nın bile mevcut UMREK raporlamalarını düzenleyebilme noktasında yetersiz kaldığı görülmektedir.

UMREK yasası 2017 yılında çıkarılmış bir yasadır. Heyet, SPK, BDDK, BİST, TOBB temsilcilerinden oluşan bir komisyondur. Dünyada UMREK'in benzeri yapılar "JORC, PERC, SAMREC, CRİSCO" gibi kuruluşlardır. Dünyada bu kuruluşlar idareden bağımsız bir şekilde yapılandırılmıştır. Madenlerin belirli standartlara göre aranması ve raporlanmasını amaçlayan yapılardır.

UMREK ilk aşamada o dönem sivil bir yapılanma olmadığı için CRISCO tarafından akredite edilmemiştir. Daha sonra UMREK'e bağlı YERMAM diye bir yapı kurulmuştur. YERMAM'a üye olan ve UMREK tarafından yetkin kabul edilen mühendislerin imzalarıyla arama projeleri geçerli olabilmektedir. Mühendisler yetkin ve yetkin olmayan olarak ayrılmıştır UMREK'in bilinmeyen kriterlerine göre, SPK, BDDK, BİST, TOBB temsilcilerinden oluşan komisyon mühendislerin yetkinliğini belirlemiştir.

Mevcut değişiklikle IV. Grup madenler hariç tüm madenlerde UMREK koduna göre raporlama şartı kaldırılmaktadır. Bu demektir ki; UMREK koduna göre maden arama şartlarını yerine getiremeyen ve UMREK'in *belli olmayan kriterlerine göre yetkin kabul edilen* kişilerden oluşan YERMAM görevlerini yapmakta yetersiz kalmaktadır. Bu kişilerin imza yetkisinin olması tehlikelidir. Diğer mühendislerin yetkin olmadığı için imza atamaması neticesinde bir hak kaybı oluşmaktadır. UMREK'in sil baştan yeniden yapılandırılması ve meslek odalarının bu yapının sivil ayağını temsil edecek şekilde sistemin merkezinde yer alması ile sorun bir nebze çözüme kavuşabilecektir. Bu şekilde siyasallaşmış ve iktidarın bir organına dönüşmüş UMREK sağlıklı bir raporlama ve teknik faaliyet yürütemez. Bilimsel çalışmaların kamu yararına bir sonuca ulaşması ve UMREK kodu ile nitelikli raporlama sisteminin hayata geçirilmesi için YERMAM'ın siyasi otoriteden bağımsız ve tarafsız bir şekilde yeniden yapılandırılması sağlanmalıdır.

Baraj ve göller üzerine GES kurulmasının önü açılırken, imar şartı aranmaması ve Belediyelerin bu hakkı kullanamaması sorunludur!

Teklifin 4. maddesinde, içme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile bu Kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere denizler, baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarında imar planı yapılmaksızın yenilenebilir enerji üretim santralleri kurulabileceği öngörülmektedir.

Özetle, baraj gölleri, suni ve tabii göllerin üzerine yüzer GES (Güneş Enerjisi Sistemi) kurulmasının önü açılmaktadır. Ancak, baraj veya göl yüzeylerinde yenilenebilir enerji üretim sistemi kurulurken (yüzer GES), imar planının aranmaması ve sadece DSİ ve sulama birliklerine bu hak tanınırken, belediyelere bu hakkın tanınmaması sorunlu bir yaklaşımdır.

Göl veya baraj gölü gibi su varlıkları çeşitli ekosistemlere ev sahipliği yaptığı için bu alanlarda güneş enerji santrali kurulumu, bitki örtüsünün, su canlılarının ve diğer ekosistem bileşenlerinin bozulmasına neden olabilecektir. Güneş panellerinin inşa edilmesi ve bakımı sırasında kullanılan malzemeler veya kimyasallar, su kalitesini olumsuz etkileyecek faktörler arasındadır. Ayrıca, göl yüzeyinin güneş panelleri tarafından kapatılması fotosentezi azaltabilir ve suyun oksijen seviyelerini etkileyebilir. Benzer şekilde paneller su varlıklarının yüzey alanını azaltacak ve rüzgâr geçişinin engellenmesine sebebiyet vereceği için iklimsel etkiler doğuracaktır. Bu durum, göl seviyelerinde düşüşe ve su kaynaklarının azalmasına yol açacaktır.

Öncelikle bu tesisler kurulurken sualtı ve su üstü doğa yaşamının negatif etkilenebilmesinin önlenmesi, çevre halkının bu alanlardan halihazırda sağladığı faydanın gözetilmesi gerektiği ve yapılacak tesislerde bölge halkının onayının alınmasının genel bir ilke olması gerektiği açıktır. Su varlıklarının korunması kamu hakkı olduğu için kamusal yararın öncelenmesi gerekmektedir. Bu şartlar sağlandığında ilkesel olarak yüzer GES tesislerinin kurulmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

Diğer yandan gerekçelere bakıldığında bakanlığın bu alanlar için YEKA ilanları ile ihale yapacağı anlaşılmaktadır. Hidrolik kaynaklara dayalı önlisans veya üretim lisansı olanlara ise kaynak çeşitlendirme olanağı sağlanacağı anlaşılmaktadır.

Yenilenebilir enerji kaynakları ülke ekonomisi için stratejik önemdedir. Özel sektör, mülkiyeti kendine ait olsa bile doğal kaynakları lisansa ve özel izinlere tabii olarak kullanabilmektedir. Söz konusu teklifle, hidrolik kaynak için lisans almış şirketlere, yenilenebilir tüm kaynaklar için de yetkilendirilmiş olmaktadır. Her ne kadar gerekçede “yüzer GES” vurgusuna yer verilse de teklif maddesinde kaynak sınırlandırılması dahi yapılmamıştır.

Bazı alanlar için YEKA ihalesi yapılacak ve istekliler arasında yarışma yapılacak iken bazı alanların ise “lisanslı sahibinde” otomatik olarak devredilmesi genel itibarıyla eşitlik ilkesine aykırıdır. Kaldı ki kanun teklifinde lisans sahibi tüzel kişi kurulu güç bakımından teknik bir sınırlandırmaya dahi tabii tutulmamaktadır. Kurulu güç bakımından rezervuar alanına sınırsız bir biçimde GES ve RES, hatta biyogaz gibi tüm yenilenebilirler için sınırsız bir yetkilendirme yapılması tehlikelidir.

Kamu kaynaklarının verimsiz kullanımı da yol açacak bu teklifin söz konusu yatırımların kamu tarafından gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak şekilde yeniden şekillendirilmesi yerinde olacaktır.

Tüketim yerinde yapılan ve dağıtım, yerel üretimin en sağlıklı biçimde planlanabilmesi için yerel yönetimlere daha fazla inisiyatif verilmelidir. Şüphe götürmeyecek biçimde kamu malı sayılması gereken su yüzeyinin kullanımı, başta belediyeler olmak üzere kamu kuruluşlarına bırakılmalıdır. Kaldı ki imar planı yapılmaksızın, doğal alanlar üzerine enerji üretim tesisi kurulması izni verilecek olması kamu yararı taşımamaktadır.

Yenilenebilir Enerji alımında TL’den çıkış...!

Söz konusu teklifin, 7. maddesinde "Yarışmaya ilişkin usul ve esaslar ilgili yarışma şartnamesinde Bakanlık tarafından belirlenir. Yarışma sonucunda oluşan fiyat ve/veya bedel, yarışma şartnamesinde belirlenecek süre boyunca YEK Destekleme Mekanizması kapsamında değerlendirilir." ifadesi ile yenilenebilir enerji yatırımlarında üretim alımlarında devletin ABD Doları'na dönüşü olarak yorumlanmaya açık bir belirsizlik içermektedir.

Mevcut düzenlemede yerli kaynaklar sadece TL üzerinden en düşük teklifi veren firmalara tahsis edilirken, yasa teklifiyle ‘TL’ ifadesi kaldırılmakta ve teklifin hangi para cinsinden olacağının yarışma şartnamesiyle belirlenebileceğinin önü açılmaktadır. Yasa değiştiğinde rüzgâr ve güneşten elektrik üreten santraller sahiplerine dolar ya da Euro ile alım garantisi verebilme imkânı doğacaktır. Bu durumda ‘yerli ve milli’ elektriğin fiyatı, tıpkı ithal doğalgaz ve ithal kömürde olduğu gibi döviz kuru arttıkça pahalalanması ve vatandaşın elektrik faturasının sürekli artmasına sebebiyet verebilecektir.

Bu belirsizlik TL’nin döviz kurları karşısındaki erimesi gerçeği düşünüldüğünde üreticiler lehine haksız avantaj yaratma ve ihale koşullarının sonradan değiştirilmesi yoluyla sakatlanması anlamına gelecek bir arka kapı yaratma riski taşımaktadır.

Aynı düzenlemenin 8. Maddesine bakıldığında ise daha önce YEKDEM kapsamında fiyat garantisi sağlanan ve bu kapsamda 10 yıllık alım garantisi biten lisanssız tesisler için YEKDEM fiyatı garanti edilerek lisans alınabilir ya da lisanssız olarak PTF (Piyasa Takas Fiyatı) ile devam

edebilir denmektedir. Bu durum YEKDEM'in 10 yıllık sürenin sonunda da esas alınacak ana kriter olacağı anlamına gelmektedir. Fiyat garantilerinin 10 yıllık sürenin bitiminde de devam edecek olması kamu yararı taşımamaktadır. Diğer yandan yeni kurulacak tesisler için benzer bir destekleme mekanizmasının olmaması eşitlik ilkesine aykırıdır.

Nihayetinde, bu maddeler ile getirilen ve birçoğu sektör oyuncuların avantaj ve kolaylık sağlama olarak değerlendirilebilecek bu düzenlemelerin önemli bir kısmının Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile imzalanan ve Dışişleri Komisyonu'nda görüşülmeyi bekleyen anlaşma ile bağlantılı olabileceği uzmanlar tarafından değerlendirilmektedir.

Nükleer Santral Projeleri Derhal Durdurulsun!

Akkuyu Nükleer Güç Santrali inşaatı, kamuoyundaki büyük tepki ve temelde çatlaklar oluştuğuna yönelik haberlerle toplumda oluşan endişe ve kuşkulara rağmen ısrarla sürdürülmektedir. Bilim insanlarının uyarıları ve kamuoyunun görüşü dikkate alınarak nükleer santral projeleri iptal edilmelidir.

Toplunun genelini ilgilendiren, gelecek kuşakları riske sokan nükleer santral gibi projeler ve tüm yasal düzenlemeler TBMM'deki çoğunluk anlayışı ile, asgari demokratik yönetim ilkeleri, saydamlık, açıklık, katılımcılık ve hesap verebilirlik değerleri göz ardı edilerek belirlenemez.

Rusya ile varılan anlaşma gereğince Akkuyu bölgesinde santral inşaatı için çalışmalar devam etmektedir. Akkuyu Nükleer Santrali sadece Mersin için değil tüm Türkiye ve bölge için ciddi bir tehdittir. Herhangi bir kaza olmasa dahi santralin yarattığı çevresel etkiler bölgeyi derinden etkileyecektir.

Özellikle önemli bir tarihi ve turistik potansiyele sahip olan Mersin ili, bundan böyle nükleer santralle anılacak, tarihi ve doğal güzelliklerine karşın turist çekemez hale gelecektir. Limon başta olmak üzere tüm tarımsal potansiyel bu durumdan olumsuz etkilenecek, bölgeden tarımsal ihracat durma noktasına gelecektir. Yetiştirilen tarım ürünleri ise insan sağlığı açısından risk taşıyor olacaktır. Santralin kullandığı deniz suyu deniz canlılarını olumsuz yönde etkileyecek, balıkçılık durma noktasına gelecek, yenilen balıklar ise sağlığımız açısından zararlı olacaktır. Ayrıca tüm canlı türleri açısından risk taşıyan bu santralin fay hattında yapılıyor olması tehlikenin ne kadar büyük boyutta olduğunu göstergesidir. Olası bir kaza ile yayılacak radyasyonun genetik etkileri, kanser vakaları, yaşam sürecini kısaltan etkiler, anormal doğum vakaları nesiller boyu sürecektir. Kent halkının, sivil toplum örgütü temsilcilerinin, doğa ve yaşam hakkı savunucularının da karşı çıktığı bu santral Akdeniz'i nükleer bataklığa, Mersin ve çevre illeri de radyasyon kaynaklı hastalık yuvası illere çevirecektir. Akkuyu Nükleer Santrali enerjide dışa bağımlılığı azaltacak bir seçenek de asla değildir.

Teknolojide, yakıtta hatta teknik personelde Rusya'ya bağımlı olunması dışa bağımlılığı azaltacak değil arttıracak bir faktördür. Santral enerjiden ziyade askeri stratejik açıdan tercih edilmektedir ki bu durumun da ülke ve bölge barışına hizmet etmeyeceği açıktır. Tersine bölgeyi hedef haline getirecektir.

Türkiye, nükleer güç santralleri için, enerji ihtiyacı ve enerjide dışa bağımlı olmayı gerekçe göstermektedir. Özellikle 2000'lerden sonra enerji yatırımlarında büyük artış yaşanmıştır. Enerji alanının piyasalaştırılması ile şirketlerin bu alandaki faaliyetleri hazine alım garantileri dahil olmak üzere birçok araçla teşvik edilmiştir. Bu teşvik destekli politikalar sonucu enerjide

kurulu güç, talebin neredeyse iki katına ulaşmıştır. Bununla birlikte enerjide dışa bağımlılık azalmak yerine artmış ve üstelik enerjide hane halkına daha pahalı elektrik verilmeye devam edilmektedir.

Enerji ihtiyacı söylemine rağmen gerek TMMOB ve gerekse de EÜAŞ tarafından hazırlanan raporlarda, mevcut enerji altyapısının rehabilitasyonu ve değişik tasarruf tedbirlerinin devreye sokulması sayesinde, %20'ye yakın tasarruf sağlanacağı gerçeği ısrarla göz ardı edilmektedir. Bilakis, yaz-kış saat uygulamasının kaldırılması gibi elektrik tüketimini artıran uygulamalar ısrarla sürdürülmektedir.

Veriler, Nükleer Güç Santrali projelerinin enerji gerekliliği için olmadığını ortaya koymaktadır. Türkiye'nin daha fazla enerjiye ve buna yönelik enerji yatırımlarına ihtiyacı olsa bile, halktan ve doğadan yana bir enerji politikasına, sanayi politikasına ihtiyaç bulunduğu açıktır.

Nükleer Santraller Nükleer Felaket demektir.

Nükleer Güç Santralleri insanlar ve çevre için ciddi risk oluşturan tehlikeli sistemlerdir. NGS'nde radyoaktif maddeler elektrige dönüştürülmektedir. Nükleer santrallerde hammadde olarak uranyum kullanılmaktadır.

Olası bir nükleer felaketin en canlı örneği Çernobil Faciasıdır. Bu faciada bulutlarla taşınan radyasyon uzun vadede özellikle kanser olmak üzere birçok hastalık çeşidi ile insanların ölümüne neden olmuştur. 1986'da Ukrayna'da meydana gelen facianın etkisi hala sürmektedir, bunu anlamak için Karadeniz bölgesindeki kanser vakalarındaki artışa bakmak yeterlidir.

2011'de Japonya/Fukuşima'da meydana gelen sızıntıda ortaya çıkan radyasyonun bugün tüm dünya denizlerini etkilediği bilimsel verilerle ispatlanmıştır. Yalnızca Mersin Akkuyu'da değil, Sinop'ta, Tekirdağ'da yapımı amaçlanan nükleer santrallerin yapımlarının, hangi ülke ile anlaşmalı yapılıyor olursa olsun, bir an önce durdurulması gerekmektedir. Yüzyıllar boyunca radyasyon etkilerinin süreceği göz önüne alındığında sadece 15-20 yıllık ekonomik ömrü olan nükleer santrallerin yapılması akıl dışıdır. İnsan ve doğa katliamının önünü sonuna kadar açan bu santrallerin yapılmasından vazgeçilmelidir.

Sadece ABD'de bugüne kadar, Nükleer Denetleme Komisyonu'nun (NRC) kayıtlarına göre, felakete yol açabilecek derecede 169 kaza olmuştur. Japonya'da 1992 yılında tam 20 tane önemli kaza rapor edilmiştir. 1992 yılında Rusya, uluslararası kuruluşlara 205 kaza rapor etmek mecburiyetinde kalmıştır. İngiltere'de ise gizlenen ve sonra ortaya çıkarılan 17 ciddi nükleer kaza yaşanmıştır. Daha da uzatabilecek bu veriler şunu gösteriyor: Nükleer santrallerde kazalar sık rastlanan bir durumdur. Bu kazaların sebep olabileceği sonuçlar açısından en yakından bilinen Çernobil'e bakabiliriz.

Çernobil'de yaşanan radyasyon sızıntısı sırasında 31 kişinin öldüğü bildirilmişti. Fakat Ukrayna Çevre Bakanı Dr. Yuri S. 1992'de yaptığı açıklamada, ülkesinde 1986 yılında meydana gelen Çernobil felaketi sebebiyle 6 bin kişinin öldüğünü ve ölü sayısının 40 bine varacağını, ayrıca yüzbinlerce insanın da kansere yakalanacağını söylemiştir. Günümüze kadar yaşananlar da bu açıklamayı doğrulamaktadır. Ukrayna ve Rusya dışında, başta Türkiye ve Kuzey Avrupa olmak üzere milyonlarca insan ve hayvan etkilendi, on binlerce kilometrekare toprak kirlendi. Dünyadaki ekonomi otoriteleri tarafından, hesaplanan mevcut zarar ve gelecek nesillere maliyeti, 350 milyar dolar olarak belirtilmiştir.

Mali zararı bir yana, toprağa, suya ve havaya karışan radyasyon nesiller boyunca geniş bir coğrafyada dolaşmaktadır. Gelgelelim Türkiye’de konuya verilen ciddiyeti görmek ve nükleer enerjiyi olumlu göstermek adına bir Profesörün sözlerine bakalım: ‘Yapılan bu tür analizler sonunda, bir nükleer santral korunun ergimesi ve çevreye radyasyon salması, yolda yürüten bir insanın başına meteor düşme olasılığından biraz daha fazladır.’

Bugüne kadar dünyada kimsenin başına meteor düşmesi yaşanmadı ama yüzbinlerce insan nükleer santrallerin sebep olduğu kazalar sonucu öldü. On binlerce çocuk sakat doğdu ve dönümlerce toprak kullanılamaz hale geldi. Nükleer santralde oluşacak bir kaza tek kelimeyle bir felakettir. Bunu bugüne kadarki kazaların istatistiklerinde de görebiliyoruz.

Peki kazalar dışında bu santraller anlatıldığı gibi etrafında balık tutulan, havayı kirliletmeyen, son derece modern ve doğa dostu teknoloji harikaları mı? Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu’nun yaptığı araştırmalara göre nükleer santrallerin civarında yaşayanlarda kanser vakalarında yüzde 400’lük artış, genetik mutasyonlar sonucu normal olmayan doğumlar, yaygın lösemi hastalıkları tespit edilmiştir.

Nükleer enerji çevre düşmanıdır

Nükleer santrallerin açığa çıkardığı atıklar hiçbir şekilde ortadan kaldırılamıyor. Bu atıklar on binlerce yıl boyunca aktif kalıyorlar, radyasyon yaymaya devam ediyorlar. Yetkililer açıklayamadıkları bu sorun karşısında yer yer birtakım yalanlara sığınmaya çalışıyorlar. Bu atıkların sanayide kullanıldığı, ya da bu sorunu çözecek teknolojinin geliştirildiği söyleniyor. Madem bu atıklar bu kadar işe yarıyor, neden gelişmiş ülkeler bu atıkları geri ülkelere satmaya çalışıyorlar?

Örneğin İngiliz Hükümeti yetkilileri, İngiltere’deki Sellafield Nükleer Santrali’nde çalışanlara, çocuklarında görülen yüksek lösemi oranları ile ilgili araştırma sonuçları ışığında, çocuk yapmamalarını tavsiye etmiştir. Henüz dünyanın hiçbir bölgesinde, nükleer atıkların saklanması ve imhası için, lisanslı nihai bir çözüm ve depolama alanı yoktur.

Nükleer çağın başlangıcından 70 yıldan daha uzun bir süre geçmiş olmasına rağmen bugüne kadar hiçbir ülke nükleer atıkların nihai depolanması konusuna toplum tarafından kabul gören kalıcı bir çözüm getirmeyi başaramamıştır.

Nükleer reaktörlerden çıkan tüm atıklar, başlangıçtan bugüne kadar geçici depolarda bekletilmekte. Örneğin Akkuyu’dan çıkacak atıkların 10 yıl süreyle reaktör yanındaki havuzlarda bekletileceği daha sonra yeniden işlemeye tabii tutulmak için Rusya’ya gönderileceği beyan edilmektedir. Bu atıkların Çanakkale ve İstanbul boğazlarından geçişi büyük bir risk taşımakta ve mevcut durumda bu geçiş olası risksiz olarak mümkün gözükmemektedir.

Radyoaktif kirlilik, artan nükleer yakıt kullanımı sebebiyle günümüzde büyük bir endişe konusudur. Nükleer reaksiyonlar sonucu oluşan radyoaktif yan ürünlerin zararlı bileşenleri yeterli titizlikte izole edilmezse hava, su ve toprak kirlenmesine sebep olur. Radyoaktif atıkların çok büyük kısmını nükleer enerji santrallerinde, çeşitli amaçlar için kullanılan nükleer reaktörler meydana getirmektedir.

Bu vesileyle ifade etmek gerekir ki; uzmanlar, Akkuyu Nükleer Santralinin yer, zemin ve deprem etütlerine göre uygun bölgede olmadığını, 25 kilometre uzaklığındaki aktif Ecemiş fay hattında meydana gelecek bir depremde tam bir felaket yaşanabileceğini, bu durumdan Türkiye'nin yanı sıra, tüm Ortadoğu'nun etkileneceğini belirtmişlerdir.

Akkuyu her an 7 'den büyük yıkıcı bir deprem beklenen Kuzey Anadolu Ecemiş fay hattı üzerinde olduğundan bir deprem sonrasında patlamazsa, gelecek yıl 35 dereceyi bulacak Akdeniz su sıcaklığından dolayı patlamazsa, Rusya'nın mülkiyet sahibi ve operatörü olduğu Akkuyu olası bir savaşta kalkan olarak kullanılmazsa, en iyi ihtimalle Rusya Türkiye'yi 15 yıl boyunca soyacaktır. Zira şu anda yenilenebilir enerjiyi devlet kwh 2,5 centten elektrik satın alırken Akkuyu'dan 15 yıl boyunca kwh 12,5 centten elektrik satın almak zorunda kalacaktır.

Sonuç olarak, Nükleer enerji santralleri güvenlikten, radyoaktif atıklara kadar pek çok risk barındırmaktadır. Dünya ülkeleri nükleer santrallerden hem yapım aşamasında hem de sonrasında yol açtığı ekolojik yıkımlar ve olası kazalar nedeniyle vazgeçerken, mevcut santralleri kapatırken, NGS konusundaki ısrarın hiçbir mantıklı izahı bulunmamaktadır.

Bütün bu anlatımlar, bütün bu örnekler bizlere bir şeyler söylemektedir. Nükleer enerji bir çözüm değil, dünyanın geleceğini, çevresini, doğasını yok oluşturan bir felakettir. Buna kimse izin vermemeli, buna kimse evet dememelidir.

Maddeler üzerine değerlendirme;

Teklifin 1., 2., ve 3. maddeleri birbiri ile bağlantılı olup 3213 sayılı Maden Kanunu'nda değişiklik önermektedir. Genel değerlendirme bölümünde değinildiği gibi; IV. Grup Madenler hariç olmak üzere UMREK koduyla raporlama uygulamasından vazgeçilmesi var olan sorunları çözmek yerine daha da katmerli hale getirecektir.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 24'üncü maddesinin dördüncü fıkrasının altıncı cümlesinde yer alan “diğer grup maden işletme ruhsat sahalarına beş yıl” ibaresi madde metninden çıkartılmaktadır. Böylelikle Maden Kanunu kapsamında uygulanan Ulusal Maden Kaynak ve Rezerv Raporlama Komisyonu (UMREK) koduna göre raporlama zorunluluğunun günün ve piyasanın değişen şartlarına göre yeniden belirlenerek sadece IV. Grup maden işletme ruhsatları için zorunlu olarak uygulanması ve diğer grup madenler için gönüllülük esasına göre raporlama yapılması hedeflenmiştir.

Bu madde ile MTA'nın buluculuk hakkı elde edebilmesi için IV. Grup madenlerde dahil bu raporlamadan muaf tutulması öngörülmüyor. Burada MTA'ya bir ayrıcalık tanındığını görülmektedir. Bir kamu kuruluşu olan MTA'nın bile mevcut UMREK raporlamalarını düzenleyebilme noktasında yetersiz kaldığı görülmektedir.

UMREK yasası 2017 yılında çıkarılmış bir yasadır. Heyet, SPK, BDDK, BİST, TOBB temsilcilerinden oluşan bir komisyondur. Dünyada UMREK'in benzeri yapılar "JORC, PERC, SAMREC, CRISCO" gibi kuruluşlardır. Dünyada bu kuruluşlar idareden bağımsız bir şekilde yapılandırılmıştır. Madenlerin belirli standartlara göre aranması ve raporlanmasını amaçlayan yapılardır.

UMREK ilk aşamada o dönem sivil bir yapılanma olmadığı için CRISCO tarafından akredite edilmemiştir. Daha sonra UMREK'e bağlı YERMAM diye bir yapı kurulmuştur. YERMAM'a üye olan ve UMREK tarafından yetkin kabul edilen mühendislerin imzalarıyla arama projeleri

geçerli olabilmektedir. Mühendisler yetkin ve yetkin olmayan olarak ayrılmıştır UMREK'in bilinmeyen kriterlerine göre, SPK, BDDK, BİST, TOBB temsilcilerinden oluşan komisyon mühendislerin yetkinliğini belirlemiştir.

Mevcut değişiklikle IV. Grup madenler hariç tüm madenlerde UMREK koduna göre raporlama şartı kaldırılmaktadır. Bu demektir ki; UMREK koduna göre maden arama şartlarını yerine getiremeyen ve UMREK'in *belli olmayan kriterlerine göre yetkin kabul edilen* kişilerden oluşan YERMAM görevlerini yapmakta yetersiz kalmaktadır. Bu kişilerin imza yetkisinin olması tehlikelidir. Diğer mühendislerin yetkin olmadığı için imza atamaması neticesinde bir hak kaybı oluşmaktadır. UMREK'in sil baştan yeniden yapılandırılması ve meslek odalarının bu yapının sivil ayağını temsil edecek şekilde sistemin merkezinde yer alması ile sorun bir nebze çözüme kavuşabilecektir. Bu şekilde siyasallaşmış ve iktidarın bir organına dönüşmüş UMREK sağlıklı bir raporlama ve teknik faaliyet yürütemez. Bilimsel çalışmaların kamu yararına bir sonuca ulaşması ve UMREK kodu ile nitelikli raporlama sisteminin hayata geçirilmesi için YERMAM'ın siyasi otoriteden bağımsız ve tarafsız bir şekilde yeniden yapılandırılması sağlanmalıdır.

Dolayısıyla, Maden Kanunu'nda yapılmak istenen ilk üç maddedeki değişiklik geri çekilmelidir.

Teklifin 4. Maddesinde Kıyı Kanunu'nda yapılan bir değişiklikle, "denizde" ifadesi yerine "suda" ifadesi getirilmektedir.

Bu değişiklikle, içme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile bu Kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere denizler, baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarında imar planı yapılmaksızın yenilenebilir enerji üretim santralleri kurulabileceği öngörülmektedir.

Öncelikle bu tesisler kurulurken sualtı ve su üstü doğa yaşamının negatif etkilenmesinin önlenmesi, çevre halkının bu alanlardan halihazırda sağladığı faydanın gözetilmesi gerektiği ve yapılacak tesislerde bölge halkının onayının alınmasının genel bir ilke olması gerektiği açıktır. Bu şartlar sağlandığında ilkesel olarak yüzer GES tesislerinin kurulmasında bir sakınca bulunmamaktadır.

Ancak, Kamu kaynaklarının verimsiz kullanımı da yol açacak bu teklifin söz konusu yatırımların kamu tarafından gerçekleştirilmesine olanak sağlayacak şekilde yeniden şekillendirilmesi yerinde olacaktır.

Dolayısıyla, tüketim yerinde yapılan ve dağıtım, yerel üretimin en sağlıklı biçimde planlanabilmesi için yerel yönetimlere daha fazla inisiyatif verilmelidir. Şüphe götürmeyecek biçimde kamu malı sayılması gereken su yüzeyinin kullanımı, başta belediyeler olmak üzere kamu kuruluşlarına bırakılmalıdır. Kaldı ki imar planı yapılmaksızın, doğal alanlar üzerine enerji üretim tesisi kurulması izni verilecek olması kamu yararı taşımamaktadır.

Teklifin 7. Maddesinde "Yarışmaya ilişkin usul ve esaslar ilgili yarışma şartnamesinde Bakanlık tarafından belirlenir. Yarışma sonucunda oluşan fiyat ve/veya bedel, yarışma şartnamesinde belirlenecek süre boyunca YEK Destekleme Mekanizması kapsamında değerlendirilir." ifadesi getirilmektedir.

Kanunun önceki halinde; “Yenilenebilir enerji kaynak alanlarında kurulacak üretim tesisleri için Bakanlık tarafından Türk lirası olarak belirlenecek tavan fiyat üzerinden teklif edilecek en düşük fiyat, söz konusu yenilenebilir enerji kaynak alanı için yarışma şartlarında belirlenecek süre boyunca YEK Destekleme Mekanizması kapsamında uygulanır.” ifadesi yer almaktadır.

Mevcut düzenlemede yerli kaynaklar sadece TL üzerinden en düşük teklifi veren firmalara tahsis edilirken, yasa teklifiyle ‘TL’ ifadesi kaldırılmakta ve teklifin hangi para cinsinden olacağının yarışma şartnamesiyle belirlenmesinin önü açılmaktadır. Yasa değiştiğinde rüzgâr ve güneşten elektrik üreten santraller sahiplerine dolar ya da Euro ile alım garantisi verebilme imkânı doğacaktır. Bu durumda ‘yerli ve milli’ elektriğin fiyatı, tıpkı ithal doğalgaz ve ithal kömürde olduğu gibi döviz kuru arttıkça pahalalanması ve vatandaşın elektrik faturasının sürekli artmasına sebebiyet verebilecektir.

Yani, yenilenebilir enerji yatırımlarında üretim alımlarında devletin ABD Doları'na dönüşü olarak yorumlanmaya açık bir belirsizlik içermektedir.

Bu belirsizlik TL’nin döviz kurları karşısındaki erimesi gerçeği düşünüldüğünde üreticiler lehine haksız avantaj yaratma ve ihale koşullarının sonradan değiştirilmesi yoluyla sakatlanması anlamına gelecek bir arka kapı yaratma riski taşımaktadır.

Dolayısıyla, bu maddenin teklif metninden çıkarılması önerilmiştir.

Celal Fırat
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

29/01/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilen 2/1959 esas numaralı Maden Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yürürlük ve yürütme maddeleriyle birlikte 16 madde olarak görüşülmüştür. Teklif 01/02/2024 tarihinde yapılan Komisyon görüşmeleri sonucunda 16 madde olarak Komisyonunda kabul edilmiştir. Teklifte;

- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu
 - 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu
 - 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu
 - 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun
 - 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanunu
 - 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu
 - 5/3/2022 tarihli ve 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanunu
- olmak üzere 7 farklı kanunda değişiklik yapılmaktadır.

Kanun Teklifi ile;

- IV. Grup maden işletme ruhsat sahaları haricindeki diğer gruplar için sahaların 5 yıl içerisinde rezerv haline getirilme zorunluluğu kaldırılmakta,
- MTA tarafından bulunan madenler için UMREK koduna göre raporlama zorunluluğu kaldırılmakta,
- Su alanları üzerine yenilenebilir enerji kaynakları kurulumuna imkan tanınmakta,
- Doğalgaz sıvılaştırılmasına ilişkin ilgili kanuna hükümler eklenmekte,
- Yüzen LNG tesisleri için düzenlemeler yapılmakta,
- Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizmasından yararlanma şartları değiştirilmekte,
- YEK destekleme mekanizmasına ilişkin değişiklikler yapılmakta,
- Verimlilik artırıcı proje destek programından yararlanılması şartları değiştirilmekte,
- Elektrik dağıtım faaliyetleri için OHAL veya afet durumunda istisnai hükümler getirilmekte,

- İlgili mevzuatta bulunmayan manyetik alan ve elektriksel alan gibi etkenlerin sebep olduğu kamulaştırma bedelleri ile ilgili değişiklikler yapılmakta,
- Enerji kaynak alanları yarışmaları sonucunda bağlantı kapasitesi hakkı tanınmış olan ve üretim lisansı, önlisans ya da lisans başvurusu bulunanlardan yatırımlarını gerçekleştirmeyecek olanlara teminatlarının iadesine ilişkin hüküm eklenmekte,
- Nükleer madde taşınması ile ilgili sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünün devrine imkan tanınmaktadır.

Usul Üzerine Değerlendirme

Torba kanun yöntemiyle hazırlanan teklifte; pek çok farklı kanunda ve konuda değişiklikler bulunmaktadır. TBMM Başkanlığı tarafından teklifin esas komisyonu Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu; tali komisyonu ise Plan ve Bütçe Komisyonu olarak belirlenmiştir. Nitekim teklif, destek, muafiyet ve parasal konularla ilgili düzenlemeler içermektedir. Ancak ne yazık ki teklif yalnızca esas komisyonda görüşülmüştür. TBMM'nin kaliteli yasa yapma süreci iktidarlar tarafından hızlandırma bahanesi ile bozulmaktadır. Uzmanlık gerektiren konular tali komisyonlarda hiç görüşülmemektedir.

Bu yöntem ile TBMM başkanlığının tali komisyon belirleme işlemi yalnızca göstermelik kalmaktadır. Parlamentomuzun ciddiyetine ve saygınlığına kasteden bu uygulama iktidar tarafından alışkanlık edilmiştir. Özensiz ve kalitesiz yasa yapma sürecinde yasalaşan teklifler doğrudan milletimizin mağduriyetine neden olmaktadır. Zira kalitesiz yapılmış bir kanun kısa bir süre sonra başka bir değişikliğe ihtiyaç duymakta, bu durum milletimizin sorunlarını gündeme getirmek ve çözüm bulmak için meclisimizin daha fazla zaman ayıramamasına neden olmaktadır.

Uygulamada öngörülebilirliğin sağlanması için kanun tekliflerinin tamamının etki analizi yapılmalı ve teklif bu analizle birlikte Meclis'e sunulmalıdır. Kanuni bir zorunluluk olmasına rağmen, önceki birçok kanun tekliflerinde olduğu gibi bu teklif üzerine de bir etki analizinin teklifle birlikte sunulmadığı görülmüştür. Teklifin etki analizi komisyon görüşmelerinden sonra ve aceleyle komisyon üyelerine iletilmiştir. Bu yöntem komisyon üyelerinin etki analizini inceleyemeden komisyonda görüşme yapılmasına neden olmuştur. Her biri ayrı uzmanlık gerektiren konularla ilgili yapılması teklif edilen düzenlemeler için komisyon üyelerinin yeterince bilgilendirilmemesi yöntemi ile iktidar tarafından muhalefet üyelerinin eleştiri hakkının sınırlandırılması amaçlanmaktadır. Bu yöntemin milletimizin yararına

olmadığı aşıkardır. Yasama sürecinin kalitesini düşüren bu yöntem yerine etki analizinin komisyon üyelerine daha önce iletilmesi elzemdir.

Teklifin Maddeleri Üzerinde Değerlendirme

Madde 1 – Madde 3

Maddeler ile UMREK koduna göre raporlama zorunluluğunun sadece IV. Grup maden işletme ruhsatları açısından devam etmesi; IV. Grup (metal madenler) haricindeki maden grupları açısından bu zorunluluk ve mevcut fıkradaki taksir yaptırımının kaldırılarak UMREK koduna göre raporlama şartının kaldırılması teklif edilmektedir. Böylece muhtemel rezerv alanlarının, IV. Grup maden işletme ruhsat sahaları haricindeki diğer grup maden işletme ruhsat sahaları için mevcut mevzuata göre uygulanan 5 yıl içerisinde rezerv haline getirilmediğinde taksir edilmesine ilişkin müeyyide madde metninden çıkarılmak istenmektedir.

Maden sahalarında yapılan maden arama ve işletme faaliyetlerin uluslararası standartlara uygun raporlanması ve bu raporlamaların doğru, güvenilir ve şeffaf olmasını sağlamak amacıyla kısa adı "UMREK" olan Ulusal Madenlerde Rezerv ve Kaynak Raporlama Komisyonu kurulmuştur. UMREK Kodu ise finans kuruluşları, madencilik sektörünün tüm paydaşları ve kamu için ortak piyasa raporlama standardı anlamına gelmektedir.

2016 yılında kurulan UMREK ile belirli standartlara uyum sağlanması için zorunluluk öngören bir yaklaşım getirilmiştir. Ancak ülkemizde madencilik sektöründe bulunan firmaların daha çok küçük ölçekli olması nedeniyle sektör baskı altında bırakılmış ve firmalar zor durumda bırakılmıştır. Ülkemizdeki firmaların büyük çoğunluğu yüksek maliyet gereksinimi nedeniyle belirlenen uyum sürecinde şartları sağlayamamıştır.

Başlangıçta zorlama bir yöntemin benimsenmesi güçlü firmaları avantajlı duruma getirmiş ancak sektördeki büyük çoğunluğu oluşturan küçük firmaları dezavantajlı duruma düşürmüştür. Bu durum ve amaçlanan değişikliğe IV. Grubun dahil edilmemesiyle eşitlik ilkesi zedelenmektedir. Düzenlemenin kapsamının genişletilerek tüm grupları kapsayacak ve ülke koşullarına uygun bir usulün belirlenmesiyle UMREK standartlarına gönüllü uyumun benimsenmesi özellikle küçük ölçekli firmalar için daha yerinde olacaktır.

Madde 4

Madde ile denizler, baraj gölleri, suni göller, tabii göllerde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından YEKA (Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları) ilan edilerek yenilenebilir enerji kaynağına dayalı tesislerin kurulmasına imkân sağlanması ile bu alanlarda hidrolik

kaynaklara dayalı önlisans veya üretim lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından yenilenebilir enerji kaynağına dayalı birden çok kaynaklı üretim tesisi kurulması amaçlanmaktadır.

Ayrıca tarımsal sulama amaçlı tesislerin elektrik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla DSİ veya DSİ izniyle sulama birlikleri tarafından yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisi kurulabilmesine imkan verilmektedir.

Ülkemizin enerji kaynaklarının tam kapasiteyle kullanmak önemlidir. Ancak madde metninde yer alan “imar planı yapılmaksızın” ibareleri yerel yönetimleri tamamen pasif bırakma ihtimalini taşımaktadır. Ülkemizin enerji kaynaklarının tam kapasiteyle kullanmak önemlidir. Bu nedenle tam aksine yerel yönetimlerin yenilenebilir enerji uygulamalarının içerisinde bulunması gerekmektedir.

Ayrıca madde ile tarımsal sulama amaçlı tesislerin elektrik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisi kurabilme yetkisi yalnızca DSİ ve DSİ izniyle sulama birliklerine verilmektedir. Ülkemizdeki enerji kaynaklarının etkili kullanılması ve enerji açığımızın giderilmesi için yetki verilen idari kuruluşların kapsamının genişletilmesi daha yararlı görülmektedir. Metninde yer alan alanlarda yapılacak yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisleri için yer yönünden yerinden yönetim kuruluşları olan belediyelere de yetki tanınması bu amaçla daha uygun olacaktır. Bu amaçla imar planı yapılsın veya yapılmaması belediyelerin uygulamaya dahil edilmesi gerekmektedir.

Madde 7

Madde ile mevcut düzenlemede yer alan Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizmasında yararlanma şartlarına ilişkin kanuni zorunluluklar kaldırılmakta ve yetkinin tamamen Bakanlığın eline bırakılması teklif edilmektedir. Yarışma şartnamesinin hiçbir kanuni zorunluğa bağlı kalmaksızın Bakanlık tarafından belirlenmesi ve yarışma neticesinde ortaya çıkan fiyatın bakanlıkça belirlenen süre boyunca destekleme kapsamında olması hukuk devleti ilkesine zarar verecektir. Daha önce kanuni bir düzenlemeye konu edilmiş hususun kanundan çıkarılması aynı zamanda parlamento yetkisinin idareye devredilmesi anlamını da taşımaktadır.

Ayrıca teklifle birlikte yürürlükte bulunan madde metnine göre tavan fiyat uygulamasının Türk lirası olarak belirlenmesine de son verilmek istenilmektedir. Kanunda yer alan “Türk lirası” ibaresinin madde metninden çıkarılması yabancı ülkelerin para birimleri ile de işlem yapılabilceği anlamını taşımaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin bir kamu

kurumunun ülkemizin para birimi haricinde idari işlem tesis etmesi ekonomik açıdan ülkemize zararlı olacaktır. Bu yanlış uygulama, milli para birimimizi etkisiz ve itibarsız kılacaktır. Yalnızca yabancı ülkelerin menfaatine olacak bu husus kabul edilebilir değildir.

Madde 13

Teklifte yer alan ve kanuna eklenmesi öngörülen geçici bir madde ile enerji kaynak alanları yarışmaları sonucunda bağlantı kapasitesi hakkı tanınmış olan ve üretim lisansı, önlisans ya da lisans başvurusu bulunan tüzel kişilerden yatırımları gerçekleştiremeyecek olanlara, talep etmeleri halinde ilgili sözleşmeleri, lisansları, önlisansları veya lisans başvurularını iptal etme hakkı ve teminatların ilgisine iade edilmesi hedeflenmektedir.

Bu husus yarışmalara yatırım yapmak amacıyla değil, gerçek dışı vaatlerle ihaleyi kazanması sonucunda ücret karşılığı gerçek yatırımcıya ihaleyi bırakarak rant sağlamak isteyen kişilere kolaylık sağlayacaktır. Kamuoyunda çantacılık olarak bilinen bu fiili durum teklif ile kolaylaştırılmaktadır. İhaleyi kazananların taahhütlerini yerine getirmemesi durumunda, teminatlarının irat kaydedilmesi bu konuda caydırıcı olacaktır.

Maddenin gerekçesinde her ne kadar tahsis edilmiş olan kapasite hakkının serbest bırakılması ve kurulunun başka yatırımlara tahsis edilmesinden bahsedilse de yarışmayı kazanma sonrasında vazgeçme durumunda teminatların iade edilmesi yerinde görülmemektedir. Mevzuatımızda yer aldığı üzere her tacirin basiretli olma yükümlülüğü bu düzenleme ile zedelenmektedir. Zira yatırım yapamayacağı bir yarışmanın kazananı olunması, iyi niyet ve dürüstlük kuralları içerisinde kalındığında ancak basiretsizlik neticesinde doğabilecek bir sonuçtur.

Teklifte yer alan bazı maddeler tarafımızca olumlu görülüp desteklenmekle birlikte yukarıda detaylarıyla anlatılan gerekçeler sebebiyle birçok maddenin olumsuz etki yaratacağı ortadadır. Teklif bir torba yasa olması nedeniyle yararlı olabilecek düzenlemeler ve zararlı maddeleri uhdesinde barındırmaktadır. Dolayısıyla 2/1959 esas numaralı Maden Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifini yetersiz bulmaktayız ve teklife dair çekincelerimizi dikkate sunarız.

Rıdvan Uz
Çanakkale

ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ
AHMET ÇOLAKOĞLU İLE
102 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

**MADEN KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 24 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının altıncı cümlesinde yer alan “, diğer grup maden işletme ruhsat sahalarında beş yıl” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 2- 3213 sayılı Kanunun 47 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “madenler için” ibaresinden sonra gelmek üzere “UMREK Koduna göre rapor hazırlama şartı aranmaksızın MTA tarafından hazırlanan raporlar ile” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3- 3213 sayılı Kanunun geçici 40 ıncı maddesinde yer alan “, diğer grup maden işletme ruhsat sahalarında beş yıl” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 4- 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 6 ncı maddesinin başlığında yer alan “Denizde” ibaresi “Su Alanlarında” şeklinde, altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve altıncı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İçme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile bu Kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere denizler, baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarında imar planı yapılmaksızın yenilenebilir enerji üretim santralleri kurulabilir.”

“İçme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile bu Kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerde imar planı yapılmaksızın 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa göre hidrolik kaynaklara dayalı önlisans veya üretim lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından yenilenebilir enerji kaynağına dayalı birden çok kaynaklı

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ
KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ
KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**MADEN KANUNU İLE BAZI KANUNLARDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN
TEKLİFİ**

MADDE 1- 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 24 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının altıncı cümlesinde yer alan “, diğer grup maden işletme ruhsat sahalarında beş yıl” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 2- 3213 sayılı Kanunun 47 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “madenler için” ibaresinden sonra gelmek üzere “UMREK Koduna göre rapor hazırlama şartı aranmaksızın MTA tarafından hazırlanan raporlar ile” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3- 3213 sayılı Kanunun geçici 40 ıncı maddesinde yer alan “, diğer grup maden işletme ruhsat sahalarında beş yıl” ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 4- 4/4/1990 tarihli ve 3621 sayılı Kıyı Kanununun 6 ncı maddesinin başlığında yer alan “Denizde” ibaresi “Su Alanlarında” şeklinde, altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve altıncı fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İçme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile bu Kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere denizler, baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak ilan edilen alanlarında imar planı yapılmaksızın yenilenebilir enerji üretim santralleri kurulabilir.”

“İçme-kullanma suyu temin edilen rezervuarlar ve sulak alanlar ile bu Kanun kapsamında kalan kıyı ve sahil şeritleri hariç olmak üzere baraj gölleri, suni göller ve tabii göllerde imar planı yapılmaksızın 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa göre hidrolik kaynaklara dayalı önlisans veya üretim lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından yenilenebilir enerji kaynağına dayalı birden çok kaynaklı

(Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

üretim tesisi kurulabilir. Ayrıca söz konusu alanlarda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne veya sulama birliklerine ait tarımsal sulama amaçlı tesislerin elektrik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün izniyle sulama birlikleri tarafından yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisi kurulabilir.”

MADDE 5- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde yer alan “ticareti” ibaresinden sonra gelmek üzere “, sıvılaştırılması” ibaresi, (36) numaralı bendinde yer alan “ihracat” ibaresinden sonra gelmek üzere “, sıvılaştırılması” ibaresi ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“45) Doğal gazın sıvılaştırılması: Yurt içinde üretilen ve/veya ithal edilen doğal gazın yurt dışına ihraç edilmesi ya da yurt içinde yeniden satışı amacıyla sıvılaştırılmasını,”

MADDE 6- 4646 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (d) bendinin (1) numaralı alt bendinin birinci paragrafına aşağıdaki cümle, (2) numaralı alt bendinin ikinci paragrafına aşağıdaki cümleler eklenmiş, fıkranın (f) bendinin (2) numaralı alt bendinde yer alan “ülkeye” ibaresi “ülkelere” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“Yüzen LNG tesislerinin işletilmesi ve yer değişikliği kapsamında Bakanlık görüşü alınarak sağlanacak istisnalar Kurul tarafından bu madde uyarınca yayımlanan usul ve esaslarda düzenlenir.”

“Mevcut depolama tesisleri, mevcut tesislerdeki kapasite artışları veya yeni yapılacak tesisler, kullanım oranları ve/veya rekabet koşulları dikkate alınarak bu Kanunun sisteme erişime ilişkin hükümlerinden Bakanlık görüşü alınarak Kurul Kararı ile belirli süre muaf tutulabilirler. Depolama şirketleri verecekleri hizmetlere ilişkin birim bedelleri ve tesis kapasitelerini yayımlamak zorundadır.”

üretim tesisi kurulabilir. Ayrıca söz konusu alanlarda Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne veya sulama birliklerine ait tarımsal sulama amaçlı tesislerin elektrik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün izniyle sulama birlikleri tarafından yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı lisanssız elektrik üretim tesisi kurulabilir.”

MADDE 5- 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinde yer alan “ticareti” ibaresinden sonra gelmek üzere “, sıvılaştırılması” ibaresi, (36) numaralı bendinde yer alan “ihracat” ibaresinden sonra gelmek üzere “, sıvılaştırılması” ibaresi ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“45) Doğal gazın sıvılaştırılması: Yurt içinde üretilen ve/veya ithal edilen doğal gazın yurt dışına ihraç edilmesi ya da yurt içinde yeniden satışı amacıyla sıvılaştırılmasını,”

MADDE 6- 4646 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının (d) bendinin (1) numaralı alt bendinin birinci paragrafına aşağıdaki cümle, (2) numaralı alt bendinin ikinci paragrafına aşağıdaki cümleler eklenmiş, fıkranın (f) bendinin (2) numaralı alt bendinde yer alan “ülkeye” ibaresi “ülkelere” şeklinde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bent eklenmiştir.

“Yüzen LNG tesislerinin işletilmesi ve yer değişikliği kapsamında Bakanlık görüşü alınarak sağlanacak istisnalar Kurul tarafından bu madde uyarınca yayımlanan usul ve esaslarda düzenlenir.”

“Mevcut depolama tesisleri, mevcut tesislerdeki kapasite artışları veya yeni yapılacak tesisler, kullanım oranları ve/veya rekabet koşulları dikkate alınarak bu Kanunun sisteme erişime ilişkin hükümlerinden Bakanlık görüşü alınarak Kurul kararı ile belirli süre muaf tutulabilirler. Depolama şirketleri verecekleri hizmetlere ilişkin birim bedelleri ve tesis kapasitelerini yayımlamak zorundadır.”

(Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

“1) Doğal gazın sıvılaştırılması: Yurt içinde üretilen ve/veya ithal edilen doğal gazın sıvılaştırılarak yurt dışına ihraç edilmesi ya da yurt içinde yeniden satışı amacıyla kurulacak sıvılaştırma tesislerini işletecek tüzel kişilerin Kuruldan lisans almaları zorunludur. Doğal gaz sıvılaştırma lisansı başvurusunda bulunan tüzel kişilerin teknik ve ekonomik güce sahip olmaları ve yönetmeliklerde belirtilen diğer şartları taşımaları gerekir. Sıvılaştırma tesislerinde yürütülen faaliyetler depolama faaliyeti olarak sayılmaz. Sıvılaştırma tesisi işletmecileri faaliyet gösterdikleri tesislerin ilgili standartlara ve teknik kriterlere göre yapılması ve işletilmesinden sorumludur. Sıvılaştırma tesislerinde yürütülecek faaliyetlere ilişkin usul ve esaslar Bakanlık görüşü alınarak Kurul tarafından belirlenir.”

MADDE 7- 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yarışmaya ilişkin usul ve esaslar ilgili yarışma şartnamesinde Bakanlık tarafından belirlenir.”

“Yarışma sonucunda oluşan fiyat ve/veya bedel, yarışma şartnamesinde belirlenecek süre boyunca YEK Destekleme Mekanizması kapsamında değerlendirilir.”

MADDE 8- 5346 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“On yıllık süresini bitiren lisanssız üretim faaliyeti kapsamındaki tesisler için tesis sahibi tarafından talep edilmesi ve lisans alma bedeli ile lisans süresi boyunca elektrik piyasasında oluşan saatlik piyasa takas fiyatının, bu Kanunun 6 ncı maddesi kapsamında tesis tipi bazında uygulanan güncel YEK Destekleme Mekanizması fiyatından fazla olması halinde aradaki fiyat farkının YEK Destekleme Mekanizmasına katkı bedeli olarak ödenmesi koşullarıyla lisanslı üretim faaliyetine

“1) Doğal gazın sıvılaştırılması: Yurt içinde üretilen ve/veya ithal edilen doğal gazın sıvılaştırılarak yurt dışına ihraç edilmesi ya da yurt içinde yeniden satışı amacıyla kurulacak sıvılaştırma tesislerini işletecek tüzel kişilerin Kuruldan lisans almaları zorunludur. Doğal gaz sıvılaştırma lisansı başvurusunda bulunan tüzel kişilerin teknik ve ekonomik güce sahip olmaları ve yönetmeliklerde belirtilen diğer şartları taşımaları gerekir. Sıvılaştırma tesislerinde yürütülen faaliyetler depolama faaliyeti olarak sayılmaz. Sıvılaştırma tesisi işletmecileri faaliyet gösterdikleri tesislerin ilgili standartlara ve teknik kriterlere göre yapılması ve işletilmesinden sorumludur. Sıvılaştırma tesislerinde yürütülecek faaliyetlere ilişkin usul ve esaslar Bakanlık görüşü alınarak Kurul tarafından belirlenir.”

MADDE 7- 10/5/2005 tarihli ve 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanunun 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının ikinci ve üçüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yarışmaya ilişkin usul ve esaslar ilgili yarışma şartnamesinde Bakanlık tarafından belirlenir. Yarışma sonucunda oluşan fiyat ve/veya bedel, yarışma şartnamesinde belirlenecek süre boyunca YEK Destekleme Mekanizması kapsamında değerlendirilir.”

MADDE 8- 5346 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“On yıllık süresini bitiren lisanssız üretim faaliyeti kapsamındaki tesisler için tesis sahibi tarafından talep edilmesi ve lisans alma bedeli ile lisans süresi boyunca elektrik piyasasında oluşan saatlik piyasa takas fiyatının, bu madde kapsamında tesis tipi bazında uygulanan güncel YEK Destekleme Mekanizması fiyatından fazla olması halinde aradaki fiyat farkının YEK Destekleme Mekanizmasına katkı bedeli olarak ödenmesi koşullarıyla lisanslı üretim faaliyetine

(Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

geçilebilir. Bu kapsamdaki başvurular için uygulanacak lisans alma bedeli, lisans süresi ve lisanslı üretim faaliyetine geçilmesine ilişkin diğer hususlar EPDK tarafından ayrıca belirlenir. Lisanssız üretime devam edecek üretim tesislerinde üretilecek ihtiyaç fazlası elektrik enerjisi için, elektrik piyasasında oluşan piyasa takas fiyatını geçmemek üzere uygulanacak fiyat ve uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir.”

MADDE 9- 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“b) Başvuru sahibi: Enerji verimliliği desteklerinden faydalanmak isteyen gerçek veya tüzel kişileri,”

“ü) Spesifik enerji tüketimi: Birim ürün ve/veya alan veya benzeri başına tüketilen enerji miktarını,”

“v) Karbon yoğunluğu: Birim ürün ve/veya alan veya benzeri başına salınan karbondioksit emisyonu miktarını,”

MADDE 10- 5627 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Enerji verimliliği projelerinin desteklenmesi, enerji ve/veya karbon yoğunluğunun veya spesifik enerji tüketiminin azaltılması ile ilgili uygulamalar aşağıdaki usul ve esaslara göre yürütülür.

a) Başvuru sahibi tarafından enerji verimliliğini artırmak amacıyla hazırlanan projeler, Bakanlık tarafından on beş milyon Türk lirasını geçmemek kaydıyla bedellerinin en fazla yüzde otuzu oranında desteklenir. Bu kapsamdaki destekler hibe veya faiz desteği şeklinde verilir. Destek bedeli her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılır.

geçilebilir. Bu kapsamdaki başvurular için uygulanacak lisans alma bedeli, lisans süresi ve lisanslı üretim faaliyetine geçilmesine ilişkin diğer hususlar EPDK tarafından ayrıca belirlenir. Lisanssız üretime devam edecek üretim tesislerinde üretilecek ihtiyaç fazlası elektrik enerjisi için, elektrik piyasasında oluşan piyasa takas fiyatını geçmemek üzere uygulanacak fiyat ve uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenir.”

MADDE 9- 18/4/2007 tarihli ve 5627 sayılı Enerji Verimliliği Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkra aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“b) Başvuru sahibi: Enerji verimliliği desteklerinden faydalanmak isteyen gerçek veya tüzel kişileri,”

“ü) Karbon yoğunluğu: Birim ürün ve/veya alan veya benzeri başına salınan karbondioksit emisyonu miktarını,

v) Spesifik enerji tüketimi: Birim ürün ve/veya alan veya benzeri başına tüketilen enerji miktarını,”

MADDE 10- 5627 sayılı Kanunun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 8- (1) Enerji verimliliği projelerinin desteklenmesi, enerji ve/veya karbon yoğunluğunun veya spesifik enerji tüketiminin azaltılması ile ilgili uygulamalar aşağıdaki usul ve esaslara göre yürütülür.

a) Başvuru sahibi tarafından enerji verimliliğini artırmak amacıyla hazırlanan projeler, Bakanlık tarafından onbeşmilyon Türk lirasını geçmemek kaydıyla bedellerinin en fazla yüzde otuzu oranında desteklenir. Bu kapsamdaki destekler hibe veya faiz desteği şeklinde verilir. Destek bedeli her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılır.

(Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) Enerji ve/veya karbon yoğunluğunu veya spesifik enerji tüketimini Bakanlığın belirlediği kriterler çerçevesinde azaltan başvuru sahiplerine, ödenek imkânları göz önüne alınmak ve on milyon Türk lirasını geçmemek kaydıyla, kriterlerde belirlenen yıla ait enerji giderinin en fazla yüzde otuzu oranında destek ödemesi yapılır. Destek bedeli her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılır.

c) Enerji verimliliği projelerinin ve enerji ve/veya karbon yoğunluğunu veya spesifik enerji tüketimini azaltan başvuru sahiplerinin desteklenmesi ile ilgili usul ve esaslar Bakanlık tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

ç) Bakanlık tarafından verilen enerji verimliliği desteklerine ilişkin iş ve işlemlerde, bu Kanun ve ilgili mevzuat ile belirlenen hükümlere aykırı davranılması, yükümlülüklerin yerine getirilmemesi, 213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesinde belirtilen şekilde sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenlenmesi veya kullanılması, yanlış ve yanıltıcı bilgi verilmesi veya herhangi bir usulsüzlük tespit edilmesi halinde başvuru ve/veya proje sahiplerine ödenen desteklerin, ödeme tarihinden itibaren 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenen oranda hesaplanacak faiz ile birlikte bir ay içinde ödenmesi, Bakanlıkça başvuru ve/veya proje sahiplerine yapılacak tebligatla istenir. Bu süre içinde ödenmeyen alacaklar 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmek üzere Bakanlıkça başvuru ve/veya proje sahiplerinin bağlı olduğu vergi dairesine bildirilir.

d) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, enerji verimliliğinin artırılması ile yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanılmasına yönelik araştırma ve geliştirme projelerini öncelikle destekler; bu projelerin yönlendirilmesinde ve değerlendirilmesinde Bakanlığın görüşünü alır.”

b) Enerji ve/veya karbon yoğunluğunu veya spesifik enerji tüketimini Bakanlığın belirlediği kriterler çerçevesinde azaltan başvuru sahiplerine, ödenek imkânları göz önüne alınmak ve onmilyon Türk lirasını geçmemek kaydıyla, kriterlerde belirlenen yıla ait enerji giderinin en fazla yüzde otuzu oranında destek ödemesi yapılır. Destek bedeli her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında, takvim yılı başından geçerli olmak üzere artırılır.

c) Enerji verimliliği projelerinin ve enerji ve/veya karbon yoğunluğunu veya spesifik enerji tüketimini azaltan başvuru sahiplerinin desteklenmesi ile ilgili usul ve esaslar Bakanlık tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenir.

ç) Bakanlık tarafından verilen enerji verimliliği desteklerine ilişkin iş ve işlemlerde, bu Kanun ve ilgili mevzuat ile belirlenen hükümlere aykırı davranılması, yükümlülüklerin yerine getirilmemesi, 213 sayılı Kanunun 359 uncu maddesinde belirtilen şekilde sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenlenmesi veya kullanılması, yanlış ve yanıltıcı bilgi verilmesi veya herhangi bir usulsüzlük tespit edilmesi halinde başvuru ve/veya proje sahiplerine ödenen desteklerin, ödeme tarihinden itibaren 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenen oranda hesaplanacak faiz ile birlikte bir ay içinde ödenmesi, Bakanlıkça başvuru ve/veya proje sahiplerine yapılacak tebligatla istenir. Bu süre içinde ödenmeyen alacaklar 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre takip ve tahsil edilmek üzere Bakanlıkça başvuru ve/veya proje sahiplerinin bağlı olduğu vergi dairesine bildirilir.

d) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, enerji verimliliğinin artırılması ile yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanılmasına yönelik araştırma ve geliştirme projelerini öncelikle destekler; bu projelerin yönlendirilmesinde ve değerlendirilmesinde Bakanlığın görüşünü alır.”

(Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 11- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(16) Olağanüstü hâl kararı alınan veya genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, elektrik hizmetlerinin kesintisiz olarak karşılanabilmesi için geçici süreli elektrik enerjisi talepleri Kurul kararı ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde karşılanabilir.”

MADDE 12- 6446 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve sonraki fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(5) Elektrik dağıtım tesisleri ve/veya nakil hatlarına ilişkin irtifak alanı, en düşük yaklaşım mesafesi, iletkenin salınım mesafesi ve direkler arası uzaklık dikkate alınarak ilgili mevzuatına göre belirlenir.”

MADDE 13- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Lisans ve önlisanslara ilişkin sonlandırma hakkı

GEÇİCİ MADDE 32- (1) Bu Kanun ve 5346 sayılı Kanun kapsamında yapılan yenilenebilir enerji kaynak alanları yarışmaları sonucunda imzalanan sözleşmeler nedeniyle hak kazanılmış olanlar hariç olmak üzere, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanun kapsamında mevcut olan üretim lisanslarını, önlisanslarını, lisans başvurularını sonlandırmak ya da kurulu güç düşümü suretiyle tadil etmek isteyen tüzel kişilerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden iki ay içerisinde Kuruma başvurmaları hâlinde lisansları, önlisansları, lisans başvuruları sonlandırılarak ya da tadil edilerek Kuruma sunulmuş olan teminatları ilgisine göre kısmen veya tamamen iade edilir.

(2) Bu Kanun ve 5346 sayılı Kanun kapsamında yapılmış yenilenebilir enerji kaynak alanları yarışmaları sonucunda imzalanmış sözleşmelerini iptal etmek isteyen tüzel kişilerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden iki ay içerisinde Bakanlığa başvurmaları halinde

MADDE 11- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(16) Olağanüstü hâl kararı alınan veya genel hayata etkili afet bölgesi olarak kabul edilen yerlerde, elektrik hizmetlerinin kesintisiz olarak karşılanabilmesi için geçici süreli elektrik enerjisi talepleri Kurul kararı ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde karşılanabilir.”

MADDE 12- 6446 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve sonraki fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(5) Elektrik dağıtım tesisleri ve/veya nakil hatlarına ilişkin irtifak alanı, en düşük yaklaşım mesafesi, iletkenin salınım mesafesi ve direkler arası uzaklık dikkate alınarak ilgili mevzuatına göre belirlenir.”

MADDE 13- 6446 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“Lisans ve önlisanslara ilişkin sonlandırma ve tadil hakkı

GEÇİCİ MADDE 32- (1) Bu Kanun ve 5346 sayılı Kanun kapsamında yapılan yenilenebilir enerji kaynak alanları yarışmaları sonucunda imzalanan sözleşmeler nedeniyle hak kazanılmış olanlar hariç olmak üzere, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce bu Kanun kapsamında mevcut olan üretim lisanslarını, önlisanslarını, lisans başvurularını sonlandırmak ya da kurulu güç düşümü suretiyle tadil etmek isteyen tüzel kişilerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden iki ay içerisinde Kuruma başvurmaları hâlinde lisansları, önlisansları, lisans başvuruları sonlandırılarak ya da tadil edilerek Kuruma sunulmuş olan teminatları ilgisine göre kısmen veya tamamen iade edilir.

(2) Bu Kanun ve 5346 sayılı Kanun kapsamında yapılmış yenilenebilir enerji kaynak alanları yarışmaları sonucunda imzalanmış sözleşmelerini iptal etmek isteyen tüzel kişilerin bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihi takip eden iki ay içerisinde Bakanlığa başvurmaları halinde

(Zonguldak Milletvekili Ahmet Çolakoğlu ile
102 Milletvekilinin Teklifi)

(Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve
Teknoloji Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

ilgili sözleşmeler ile sözleşmeler kapsamındaki tüm hak ve yükümlülükleri sona erer, üretim lisansları, önlisansları ve önlisans/lisans başvuruları sonlandırılır, Bakanlığa ve Kuruma sunulmuş olan teminatları iade edilir.”

MADDE 14- 5/3/2022 tarihli ve 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanununun 14 üncü maddesinin yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve sonraki fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(8) İşleten, taşıyıcı ile yapacağı yazılı sözleşmeye taşıyıcının talebi ve işletenin muvafakatinin bulunduğu dair konulacak açık hükümlerle nükleer maddelerin taşınmasına ilişkin sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünü Kurumun onaylaması şartıyla taşıyıcıya devredebilir. Yükümlülüğü devralan taşıyıcı, bu Kanun kapsamında işleten olarak sorumludur.”

MADDE 15- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

ilgili sözleşmeler ile sözleşmeler kapsamındaki tüm hak ve yükümlülükleri sona erer, üretim lisansları, önlisansları ve önlisans/lisans başvuruları sonlandırılır, Bakanlığa ve Kuruma sunulmuş olan teminatları iade edilir.”

MADDE 14- 5/3/2022 tarihli ve 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanununun 14 üncü maddesinin yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve sonraki fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(8) İşleten, taşıyıcı ile yapacağı yazılı sözleşmeye taşıyıcının talebi ve işletenin muvafakatinin bulunduğu dair konulacak açık hükümlerle nükleer maddelerin taşınmasına ilişkin sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünü Kurumun onaylaması şartıyla taşıyıcıya devredebilir. Yükümlülüğü devralan taşıyıcı, bu Kanun kapsamında işleten olarak sorumludur.”

MADDE 15- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

